

Nr.	Naam fractie	Technische vraag	Pag. nr.	Antwoord	Verantwoordelijke Wethouder(s)
1	SP	De verhuizing naar het Dordthuis is voorzien in het 3e kw 26: zijn er gevolgen voor de begroting 2026-2029 als de verhuizing later plaatsvindt, zo ja welke?	3	In geval van een vertraging zijn er diverse effect voor de meerjarenbegroting. Eén van de voornaamste is dat de kosten van het gebouw niet kunnen worden gedekt door geraamde (huur-)inkomsten. Extra kosten zijn onder andere de doorlopende financieringslasten, extra kosten voor project- en programmamanagement, dubbele lasten van het oude en nieuwe pand (o.a. energie, beveiliging) en uiteraard frictiekosten zoals stijgende bouw- en inrichtingskosten. Dergelijke kosten kunnen leiden tot een hogere investering wat leidt tot hogere kapitaallasten of extra incidentele exploitatielasten.	Tanja de Jonge
2	SP	De bevolking wordt relatief jonger. Waar is dat op gebaseerd aangezien het percentage nauwelijks wijzigt (en zelfs in 2025 t.o.v. 2024 daalt) en er landelijk dezelfde ontwikkeling is?	5	Eén van de subdoelen van de Agenda Dordrecht 2030 luidt: Het aantal inwoners in Dordrecht neemt toe in de tijd en wordt (relatief) jonger, hoger opgeleid en welvarender. Zoals vastgesteld door de Gemeenteraad in het Prioriteringskader van de Agenda Dordrecht 2030 in januari 2020 (zie RIS-dossier: 2510937). De grafieken van het Dashboard van de Agenda Dordrecht 2030 monitoren de voortgang van het hoofddoel en de subdoelen van de agenda (zie hier in de webversie: Inleiding Dashboard Agenda Dordrecht 2030 Begroting 2026. De specifieke grafiek 'Jongeren: Relatieve aandeel jongeren t/m 35 jaar in procenten' volgt het aandeel jongeren in Dordrecht en Nederland t.o.v. van de totale bevolking. Deze cijfers zijn gebaseerd op het CBS. Te zien is dat de ontwikkeling zowel nationaal als lokaal redelijk gelijk blijft en een lichte dalende trend laat zien. Dit komt onder meer door vergrijzing.	College-algemeen
3	SP	Het gemiddeld besteedbaar inkomen in Dordrecht neemt toe, maar in hoeverre wordt dit door de inflatie veroorzaakt?	6	De grafiek 'Welvaart: Gemiddeld besteedbaar inkomen' toont het gemiddeld besteedbaar inkomen van particuliere huishoudens (exclusief studentenhuishoudens) in Dordrecht en Nederland in totaal. Het besteedbaar inkomen bestaat uit het bruto-inkomen verminderd met betaalde inkomensoverdrachten, premies inkomensverzekeringen, premies ziektekostenverzekeringen en belastingen op inkomen en vermogen. (Bron: CBS, Regionale Kerncijfers Nederland/Inkomen & Vermogen). De inflatie heeft invloed op de inkomensontwikkeling. In welke zin dit zo is, is niet direct te zeggen. Via het jaarlijks prijsindexcijfer van het CBS is wel de gemiddelde inflatie ontwikkeling te zien: https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/83131NED .	College-algemeen
4	SP	Landelijk groeit het percentage zelfs harder dan in Dordrecht. Zijn er in de begroting compenserende maatregelen opgenomen om te voorkomen dat steeds meer mensen t.o.v. landelijk gemiddelde onder het gemiddeld besteedbaar inkomen zitten?	6	Zoals de grafiek weergeeft volgt de trend van het gemiddeld besteedbaar inkomen in Dordrecht de positieve nationale trend van het gemiddeld besteedbaar inkomen, maar ligt daar wel iets onder. Dit Dashboard Agenda 2030, met primair data van het CBS, volgt op hoofdlijnen de ontwikkeling in Dordrecht (en Nederland) op de vastgestelde doelen en subdoelen van de agenda. Te zien is hierin dat het gemiddeld besteedbaar inkomen in Dordrecht de laatste jaren een toenemende trend laat zien. In de begroting is veel beleid opgenomen dat ook welvaarts- c.q. inkomensverbetering beoogt. Deze maatregelen zijn gaan o.a. over het sociaal domein en onderwijs, en zijn ook beschreven in begrotingsprogramma's Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht en Lerend en Ondernemend Dordrecht.	College-algemeen
5	SP	Het aantal werkzame personen in Dordrecht is in 2024 t.o.v. 2023 behoorlijk toegenomen. Maar de werkloosheid is Dordrecht is ook gestegen. Blijkbaar trekken we vooral mensen van buiten Dordrecht aan. Kunnen ook de aantallen werkzame personen woonachtig in Dordrecht worden verstrekt?	6	Het aantal werkzame personen in Dordrecht was in 2024 67.443, ten opzichte van 63.468 in 2023. Dit is een stijging van 6,3%. Ten opzichte van de start van de meting van de Agenda Dordrecht 2030 in 2018 (met 54.919 werkzame personen) is de stijging t/m 2025 zelfs 22,8%. De werkloosheid was in Dordrecht in 2018 5,3% (4,9% landelijk) van de werkzame beroepsbevolking, t.o.v. 4% werkloosheid in 2025 (3,7% landelijk). Te zien is dus dat het werkloosheidspercentage afgelopen jaren gemiddeld gezien is afgenomen. Het werkloosheidspercentage in Dordrecht volgt daarmee de landelijke trend van een dalende werkloosheid, zij het een kleine verhoging van 2024 t.o.v. 2023. Samenvattend is het aantal werkenden in Dordrecht toegenomen, en is de werkloosheid gedaald. Van het aantal werkzame	College-algemeen

				personen in Dordrecht komen ook veel mensen uit de regio, wat logisch is bij de functie van centrumstad. Nadere gegevens over het aantal werkzame personen woonachtig in Dordrecht zijn niet beschikbaar.																													
6	SP	De omvang van de Reserve Agenda Dordrecht 2023 neemt in 2029 t.o.v. 2028 weer toe. Waar komt dat geld vandaan?	7	De reserve verduurzaming gemeentelijk vastgoed, een zogenaamde revolverend fonds, valt onder de reserves Agenda Dordrecht 2030. Deze reserve geldt als vliegwiel voor de verduurzaming van gemeentelijk vastgoed. De investeringen in de verduurzamingsmaatregelen worden gedekt vanuit deze reserve, waarna de revenuen van de verduurzaming (de energiebesparing) terugvloeien in de reserve. Voor de investeringen van de 1e fase (2022-0193484 d.d. 14 maart 2023) en fase 2a (2025-0017182 d.d. 15 april 2025) van de verduurzaming is in totaal ca. € 0,5 miljoen aan jaarlijkse energiesparing begroot, die terugvloeit in de reserve. Deze middelen worden gebruikt om nieuwe verduurzamingsprojecten mogelijk te maken. De toename van de reserve is door deze systematiek te verklaren.	Wim van der Kruijff																												
7	SP	Wat valt er onder het product 'stelposten' met in 2026 een nadelig saldo van € 3.0, dat in 2029 oploopt tot een nadelig saldo van 37,7 miljoen?	18	We parkeren bedragen op het begrotingspost Stelposten, die nog verrekend moeten worden met de (overige) begrotingsprogramma's, c.q. -producten. Het begrotingsproduct Stelposten is als volgt opgebouwd. <table><tr><td colspan="2"><u>Bedragen x € 1.000</u></td></tr><tr><td><u>Specificatie product Stelposten</u></td><td><u>2026</u></td></tr><tr><td>Ombuigingen taakstelling Organisatie</td><td>-225</td></tr><tr><td>Stelpost Accres gemeentefonds prijsdeel BBP</td><td>0</td></tr><tr><td>Stelpost Accres volume Algemene Uitkering</td><td>67</td></tr><tr><td>Stelpost Cofinanciering bestaande activiteiten</td><td>-644</td></tr><tr><td>Stelpost Groei van de Stad - uitgaven</td><td>115</td></tr><tr><td>Stelpost Inkomsten uit ondernemersactiviteiten</td><td>-245</td></tr><tr><td>Stelpost Kapitaallasten (vervangings-) investering</td><td>-639</td></tr><tr><td>Stelpost Onderbesteding van budgetten</td><td>-25</td></tr><tr><td>Stelpost Personele budgetten</td><td>1.353</td></tr><tr><td>Stelpost Toegerekende rentebaten programma's en projecten</td><td>500</td></tr><tr><td>Stelposten Taakmutaties Algemene Uitkering</td><td><u>2.797</u></td></tr><tr><td></td><td>3.054</td></tr></table>	<u>Bedragen x € 1.000</u>		<u>Specificatie product Stelposten</u>	<u>2026</u>	Ombuigingen taakstelling Organisatie	-225	Stelpost Accres gemeentefonds prijsdeel BBP	0	Stelpost Accres volume Algemene Uitkering	67	Stelpost Cofinanciering bestaande activiteiten	-644	Stelpost Groei van de Stad - uitgaven	115	Stelpost Inkomsten uit ondernemersactiviteiten	-245	Stelpost Kapitaallasten (vervangings-) investering	-639	Stelpost Onderbesteding van budgetten	-25	Stelpost Personele budgetten	1.353	Stelpost Toegerekende rentebaten programma's en projecten	500	Stelposten Taakmutaties Algemene Uitkering	<u>2.797</u>		3.054	College-algemeen
<u>Bedragen x € 1.000</u>																																	
<u>Specificatie product Stelposten</u>	<u>2026</u>																																
Ombuigingen taakstelling Organisatie	-225																																
Stelpost Accres gemeentefonds prijsdeel BBP	0																																
Stelpost Accres volume Algemene Uitkering	67																																
Stelpost Cofinanciering bestaande activiteiten	-644																																
Stelpost Groei van de Stad - uitgaven	115																																
Stelpost Inkomsten uit ondernemersactiviteiten	-245																																
Stelpost Kapitaallasten (vervangings-) investering	-639																																
Stelpost Onderbesteding van budgetten	-25																																
Stelpost Personele budgetten	1.353																																
Stelpost Toegerekende rentebaten programma's en projecten	500																																
Stelposten Taakmutaties Algemene Uitkering	<u>2.797</u>																																
	3.054																																
8	SP	De transformatie van de Hel- en Zuilespolder wordt genoemd als belangrijke ontwikkeling. Zoals het er nu staat lijkt het een voldongen feit. Inzet is toch om deze transformatie te voorkomen?	27	We proberen de ontwikkeling in de Hel- en Zuilespolder in het kader van de KRW tegen te houden. Echter of dat succesvol is zal nog moeten blijken. Immers het beroep tegen het projectbesluit Sliedrechtse Biesbosch loopt nog bij de Raad van State en er is nog geen zicht op een zitting al daar. Bovendien hebben we Zienswijze tegen het ontwerpbesluit Omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit; planuitwerking KRW Sliedrechtse Biesbosch, ingediend. Ook daarvan is nog niet duidelijk wat hiervan het resultaat is. Onomstotelijk aangeven dat het doorgaat is misschien te voorbarig, zeggen dat het niet doorgaat is ook te voorbarig.	Tanja de Jonge																												
9	SP	De uitgaven voor groen worden in 2026 geraamd op € 12,4 miljoen; in 2029 op € 11,2 miljoen. Hoe kunnen de kosten dalen, wetend dat we voor meer dan € 50 miljoen investeren in	37	De uitgaven voor groen dalen in 2027 met € 1.485K, stijgen in 2028 met € 273K en blijven in 2029 nagenoeg gelijk aan het niveau van 2028. Deze ontwikkeling is het gevolg van een combinatie van structurele en incidentele factoren: Investeringen in het Stadspark betreffen grotendeels kapitaalinvesteringen. Deze worden gefinancierd	Marc Merx																												

		het Stadspark, ook al is een belangrijk deel van dit budget nodig voor infrastructurele zaken?		via investeringskredieten en komen daarom niet volledig tot uiting in de jaarlijkse exploitatiebegroting. De kosten voor beheer in het projectgebied zijn nog geen onderdeel van de huidige meerjarenbegroting en zullen via toekomstige perspectiefnota's worden aangevraagd. De kapitaallasten op het product 'groen' stijgen door investeringen zoals het Stadspark: met € 87K in 2027, € 323K in 2028 en € 17K in 2029. Vanaf 2027 vervallen twee incidentele budgetten: € 872K voor vergroening in het kader van de binnenstadontwikkeling en € 650K voor een tijdelijke verhoging van het boomonderhoud. Daarnaast is een structurele ombuiging op het groenonderhoud voorzien: € 50K in zowel 2027 als 2028 en € 20K in 2029.	
10	SP	De netto arbeidsparticipatie daalt van 72 (2023) naar 71,8 (2026) ondanks dat het aantal banen per 1000 inwoners stijgt van 683,9 (2023) naar 805,1 (2024). Hoe is dit te verklaren?	52	Gezien de beperkte omvang van de afname (0,2) en het ontbreken van statistische significantie, wordt hierover niet gerapporteerd. Nadere gegevens over het aantal werkzame personen woonachtig in Dordrecht zijn helaas niet beschikbaar.	Chris van Benschop
11	SP	Bestrijding onderwijsachterstanden: in 2029 is een drastische verlaging van het budget te zien (ruim € 3 miljoen t.o.v. 2028). Wat is de reden?	56	De middelen voor de bestrijding van onderwijsachterstanden ontvangen we jaarlijks van het rijk als specifieke uitkering (SPUK). In het politiek akkoord van het kabinet Schoof stond dat op alle specifieke uitkeringen een korting van 10% doorgevoerd zou worden per 2026. Onlangs werd bekend dat dit 12% wordt (ongeveer € 900.000 per jaar). Omdat het hier gaat om een rijksmaatregel binnen een specifieke uitkering, ligt er geen besluit voor aan de gemeenteraad over deze bezuiniging. Tot en met 2028 is de opgebouwde reserve in theorie voldoende om deze bezuiniging op te vangen. In de praktijk betekent dat we in overleg met de subsidiepartners die de meeste middelen ontvangen (veelal kinderopvangorganisaties) zijn gekomen tot een plan dat al komend jaar ingaat, zodat er een geleidelijk proces tot bezuinigingen is ontstaan. Op deze manier koersen we richting een stabiele financiële situatie in 2029.	Chris van Benschop
12	SP	Onzekerheid stikstofcrisis. Kan worden aangegeven voor welke projecten in Dordrecht dit invloed heeft?	57	Tot op heden zijn er geen afgewezen aanvragen. Maar de stikstofcrisis heeft zeker invloed op ruimtelijke ontwikkelingen in Dordrecht, waaronder woningbouw, maar welke specifieke projecten geraakt worden, is op dit moment nog niet inzichtelijk. Redenen hiervoor zijn: • De gemeente is geen bevoegd gezag voor natuurvergunningen; deze taak ligt bij de provincie Zuid-Holland en wordt uitgevoerd door de Omgevingsdienst Haaglanden. • Initiatiefnemers (zoals projectontwikkelaars) zijn zelf verantwoordelijk voor het aanvragen van natuurvergunningen wanneer er significante stikstofeffecten zijn. • De vergunningverlening ligt vrijwel stil, mede door uitspraken van de Raad van State en het uitblijven van beleidswijzigingen op rijksniveau. • Reeds gerealiseerde projecten moeten sinds 2020 met terugwerkende kracht opnieuw beoordeeld worden op vergunningsplicht, wat extra onzekerheid en mogelijk vertraging oplevert. Er is nog geen overzicht van welke projecten dit betreft. • Extra onderzoeken nodig zijn bij nieuwe ontwikkelingen, wat leidt tot vertraging en risico's op overschrijding van stikstofnormen.	Maarten Burggraaf

				De gemeente is in gesprek met de Omgevingsdienst Haaglanden om meer duidelijkheid te krijgen en mogelijke oplossingen te vinden.	
13	SP	Toenemende druk op het elektriciteitsnet heeft nog geen gevolgen voor de woningbouw. Hoe zit dit bij andere voorzieningen? Er zijn bijvoorbeeld al berichten geweest dat aansluitingen van bijv. gemeentehuizen vertraagd worden. Is er zekerheid dat het Dordthuis tijdig wordt aangesloten?	57	De grote en snel toenemende vraag naar elektriciteit door huishoudens en grootverbruik klanten, overstijgt de snelheid waarmee de netbeheerders het elektriciteitsnet kunnen uitbreiden. Hierdoor zit het hoogspanningsnet van TenneT zo goed als overal aan zijn maximale capaciteit. Ook delen van het regionale elektriciteitsnet hebben hun limiet bereikt. Hierdoor is zo goed als de hele provincie in congestie voor afname van elektriciteit door grootverbruik klanten. Daar vallen vrijwel alle voorzieningen onder. Wat betreft het Dordthuis is er geen risico, de panden zijn al aangesloten.	Tanja de Jonge
14	SP	Tot en met 2026 worden er 4000 woningen gebouwd. Waarom wordt altijd gesproken over het aantal te bouwen woningen en niet over de toename van de woningvoorraad met vermelding van het aantal woningen. Er worden namelijk ook woningen afgebroken en daarom zegt het aantal te bouwen woningen weinig. Datzelfde geldt voor de te bouwen sociale huurwoningen. Als de 1200 genoemde te bouwen woningen vooral compensatie is voor afgebroken woningen heeft de doelgroep daar weinig aan. Dus concreet: hoe groot was de woningvoorraad op 1 januari 2022 en wat is de prognose eind 2026. Idem voor sociale huurwoningen.	57	De doelstelling richt zich op het aantal te realiseren woningen, niet op het aantal te slopen woningen. De raad heeft in haar woonvisie aan het college een kwantitatieve opdracht meegegeven op het realiseren van harde planvoorraad en het opleveren van woningen. Daar is de doelstelling derhalve op gericht. Wel monitoren we zowel bruto als netto woningbouwcijfers. Deze zijn terug te vinden in de woningbouwmonitor. Tussen 1 januari 2022 en 1 januari 2025 zijn bruto ca. 1.880 woningen toegevoegd. Netto kwam dit neer op ca. 1.290 woningen (beginstand voorraad 1-1-2022: 56.248 woningen, stand 1-1-2025: 57.537), waarvan 290 huurwoningen (bron: CBS, waarstaatjegemeente.nl). In 2025 en 2026 worden naar verwachting bruto circa 830 woningen toegevoegd (waarvan ca. 240 sociale huurwoningen) en netto circa 660 woningen, waarvan netto circa 130 sociale huurwoningen.	Maarten Burggraaf
15	SP	Vastgoed niet in eigen gebruik kost per saldo in 2026 € 2.3 miljoen en in 2029 al € 5.8 miljoen. Wat is de reden dat dit nadeel zo oploopt en is er een plan om van deze verliesgevende post af te komen?	69	Onder vastgoed niet in eigen gebruik valt onder andere de exploitatie van het Dordthuis voor het deel dat de partners gebruiken. Een deel van het geraamde budget voor het Dordthuis staat alleen nog niet op zijn definitieve plek in de meerjarenbegroting. Dat geeft nu een vertekend beeld. Er is geen sprake van een tekort. Begin 2026 wordt op basis van de definitieve huur- en dienstverleningsovereenkomsten op de juiste plek gezet. Daarnaast bevat deze post ook afschrijvingskosten die vanuit reserves gedekt worden (denk aan Energiehuis, renovatie Kunstmin). De dekking hiervan staat op een andere plek in de begroting. Per saldo is geen sprake van een tekort.	Maarten Burggraaf
16	SP	Wat zijn PIJOFACH-taken?	70	Taken die te maken hebben met Personeel, Informatievoorziening, Juridisch, Organisatie, Financiën, Administratieve organisatie, Communicatie en Huisvesting.	Marc Merx
17	SP	Externe inhuur: in 2023 en 2024 boven de 20%. In 2025 geraamd op 8,48% en in 2026 is dit met 4,26% nog lager. Waarom deze verlaging t.o.v. 2025? Kijkend naar het verschil met 2024 zouden we in 2026 afgerond 16% minder inhuren. Hoeveel is deze 16% in geld?	71	De BBV-indicator voor externe inhuur is een percentage dat aangeeft hoeveel van de totale loonsom van een gemeente wordt besteed aan externe inhuur (externe inhuur - kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen). Dit is gebaseerd op de gegevens vanuit de primitieve begroting. De werkelijke inhuur is altijd hoger dan in de begroting is opgenomen. Gedurende een boekjaar stellen we de begroting bij, omdat we bij het opstellen van de primitieve begroting nog niet op de hoogte waren van diverse bijstellingen. Denk hierbij aan inhuur vanwege ziektevervanging of vanwege het invullen van moeilijk vervulbare vacatures. Daarnaast krijgen we ook vaak incidentele middelen vanuit het Rijk of Provincie waarvoor we extra capaciteit inhuren gedurende een boekjaar. Het verschil in percentages (van 8,48% naar 4,26%) wordt veroorzaakt door een grotere mate van inbesteding en daarmee aanname van medewerkers Toezicht in vaste dienst.	Marc Merx

				In de Begroting 2026 wordt, conform de BBV, de indicator opnieuw berekend op basis van de dan beschikbare gegevens. We streven er wel naar om de inhuur tot een minimum te beperken door hier actief op te sturen.	
18	SP	In de PPN is een éénmalige structurele verhoging van de afvalstoffenheffing opgenomen t.b.v. handhaving á € 125.000. In hoeverre maakt deze onderdeel uit van de indexering van 2,8%	81	De inzet van afvalhandhavers (opgenomen in de PPN26 als ombuiging) leidt niet tot een extra stijging bovenop de aangegeven 2,8%. De extra kosten, voor zover die niet passen binnen de exploitatie, worden gedekt uit de egalisatievoorziening afval (voorheen afvalreserve), die juist bedoeld is om schommelingen in de tarieven op te vangen.	Tanja de Jonge
19	SP	Kan de vergelijking met referentiegemeenten ook gegeven worden voor niet-woningen gesplitst in eigenaren en gebruikers?	83	Nee, dat is niet mogelijk. In de Coelo atlas wordt ook aangegeven dat de gemiddelde WOZ-waarde van niet-woningen niet bekend is (onder meer omdat deze onderling te sterk verschillen). Hierdoor is het niet mogelijk om vergelijkingen te maken voor niet-woningen. https://coelo.nl/atlas-lokale-lasten-2025/landelijk-overzicht-2025 . Daarnaast is het zo dat de heffingen verschillen kennen; in onze heffing zit bijvoorbeeld een opslag t.b.v. voeding ondernemersfonds. Dat is bij andere gemeenten niet het geval.	Wim van der Kruijff
20	SP	De raming voor kwijtschelding gemeentelijke belastingen is in 2026 gelijk aan 2025. De tarieven stijgen in 2026, moet dan de raming voor kwijtschelding niet omhoog? Zo ja, om welk bedrag gaat het?	86	De ramingen van het kwijtscheldingsbeleid zijn per abuis niet geïndexeerd. We herstellen, met dank aan de steller van de vraag, deze omissie van € 60.000 in onze Perspectiefnota 2027.	Wim van der Kruijff
21	SP	GR Sociaal: ontbrekend risico is wat er speelt rond de bedrijfsvoering. Gelet op de recente uitspraak van de rechter is niet alles onder controle. Wat zou aan het risico met de kennis van heden moeten worden toegevoegd?	130 e.v.	De genoemde risico's op pagina 132 betreffen financiële risico's waarvoor door GR Sociaal geen maatregelen zijn getroffen (zoals verzekering) en die van materiële betekenis zijn in relatie tot de financiële positie van GR Sociaal (zie ook Begroting 2026 GR Sociaal p.56-57). De nieuwe interim-directeur van GR Sociaal leidt het verbetertraject 'Voortvarend' dat is gestart naar aanleiding van een integriteitsonderzoek. Het verbetertraject moet zorgen voor het structureel versterken van transparantie, veiligheid en vertrouwen binnen de organisatie. Zowel medewerkers als leidinggevend en bestuur worden hier actief bij betrokken. De rechter heeft op 24 september 2025 uitspraak gedaan over het verzoek van de GR Sociaal om de arbeidsovereenkomst met de directeur te ontbinden. Gedurende de periode sinds de ontvangst van de anonieme brief op 2 december 2024 heeft het DB GR Sociaal bij elke stap een afweging gemaakt op basis van vijf perspectieven: medewerkers, maatschappelijk belang, onderzoekstechniek, (arbeid)juridisch en strategisch-politiek. Op meerdere momenten gedurende het onderzoek is, na zorgvuldige weging, besloten om de continuïteit van de organisatie prioriteit te geven boven het arbeid juridische belang (Kwartaalbrief 1 – 30 september 2025 Dagelijks Bestuur GR Sociaal). Wij vertrouwen daarom op de continuïteit van de organisatie en de bedrijfsvoering en hebben daarom deze ontwikkeling(en) niet als financieel risico opgenomen in onze begroting 2026.	Chris van Benschop/ Wim van der Kruijff
22	SP	Het geraamde dividend van Stedin is met € 1 miljoen verlaagd. Hoeveel dividend bedraagt de raming nog na deze verlaging en voor hoeveel hebben wij aandelen Stedin? Ca. 4 jaar geleden heeft de gemeente extra geïnvesteerd in	158	Het geraamde dividend voor 2026 bedraagt € 5,5 miljoen, inclusief € 600.000 dividend op het pakket cumulatief preferente aandelen van € 20 miljoen dat de gemeente in 2021 heeft verworven. De boekwaarde van het reguliere aandelenpakket bedraagt € 13,1 miljoen (waardering conform BBV tegen historische aanschafwaarde). Sinds de toetreding van de Staat als aandeelhouder is het dividend	Tanja de Jonge

		Stedin. Hoeveel was dat en op basis van welk dividend percentage gebeurde dat?		op dit pakket procentueel gestaffeld. Zie pagina 7 van het Aandeelhoudersconvenant , voorgelegd aan de raad op 7 november 2023.	
23	SP	Er is een voordeel voor 2026 door de verkoop van vastgoed van € 881.000. Is dat dan geen nadeel voor 2025? Door raming van dit soort opbrengsten in de begroting en ze dan vervolgens een jaar op te schuiven kan je begrotingen van achtereenvolgende jaren sluitend malen met een opbrengst die je uiteindelijk maar één keer krijgt. Is deze wijze van begroting toegestaan volgens het BBV en toezichteisen van de provincie?	158	Het doorschuiven van verkopen met een positief verkoopsaldo betekent inderdaad een verschuiving van het voordeel (een saldo van lasten en baten), zie ook de tweede bestuursrapportage 2025. Voor een gezonde begroting is echter een structureel sluitend saldo van belang. Het structurele saldo wordt berekend door de totale baten en lasten te corrigeren voor de incidentele baten en lasten. De verkopen van vastgoed beschouwen we als incidentele baten en lasten in de begroting (zie p.168). Dit betekent dat deze opbrengsten niet meetellen voor het zogenaamde structurele evenwicht waar de provincie naar kijkt.	Maarten Burggraaf
24	SP	Er wordt € 315.000 overhead meer toegerekend aan het product riolering. Om wat voor kosten gaat het dan aangezien zonder deze toerekening het rioolrecht minder dan 3,8% verhoogd kan worden?	159	De begrotingswijziging van € 315.000 betreft de actualisatie van de rioolexploitatie, waarbij het uitgangspunt 100% kostendekkendheid is. Deze wijziging omvat meerdere componenten, onder andere de toerekening van overhead. Overhead betreft alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Gedacht kan worden aan bedrijfsvoeringskosten (zoals ict, financiën, hr), maar ook huisvestingskosten en personeelskosten van management en ondersteuning. Vanuit publieke zakelijkheid en het uitgangspunt 100% kostendekkendheid, rekenen wij overhead als indirecte kosten mee in de heffing. Er wordt een vast percentage van de loonkosten gehanteerd om de overhead te berekenen en toe te rekenen aan de heffing.	Rik van der Linden
25	SP	Omdat elke gemeente zijn eigen begrotingsindeling heeft is onderlinge vergelijking niet mogelijk. Daarvoor moet je gebruik maken van de wettelijk voorgeschreven indeling in taakvelden. Kan een vergelijking van de uitkomst van Dordrecht met die van de referentie gemeenten verstrekt worden, zodat inzichtelijk is waar we in Dordrecht in baten en lasten opvallend afwijken van andere gemeenten?	182 e.v.	De begroting van Dordrecht is ingedeeld in zes begrotingsprogramma's. In de bijlage van de begroting onder de passage 'Onderverdeling begroting in taakvelden' is de indeling van de begroting naar de wettelijke voorgeschreven BBV regels rond taakvelden te zien, die vergelijking met andere gemeenten mogelijk maakt. In onze begroting zijn niet andere gemeentelijke begrotingen meegenomen om deze te vergelijken. Wel geeft het CBS mogelijkheden om taakvelden te vergelijken tussen provincies en regio's (https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/83641NED/table).	Wim van der Kruijff
26	SP	Gemeentelijk museum: waar zijn in de begroting de lasten en baten van het gemeentelijke museum te vinden?	onbekend	De lasten en baten van het museum staan begroot op taakveld nr. 5.4 onder programma Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht, bijlage 6.1.1.2 blz. 184.	Rik van der Linden
27	CU-SGP	In de presentatie van dinsdag 7 oktober werd opgemerkt dat het staatje van Weerstandsvermogen en risicobeheersing er onderlinge samenhang was tussen de diverse percentages. Op mijn vraag om meer uitleg en hoe die getallen met elkaar samenhangen werd gevraagd om deze vraag technisch in te dienen. Bij deze.	Presentatie 7 oktober 2025 sheet 8	De financiële kengetallen zijn bedoeld om inzicht te geven in de ontwikkeling van de financiële positie van de gemeenten. De schuldquote, de solvabiliteitsratio en het kengetal grondexploitatie geven een beeld van de vermogenspositie. Kan de gemeente tegen een stootje? Hebben we ons bezit niet te veel belast met vreemd vermogen (o.a. leningen). De structurele exploitatieruimte en de belastingcapaciteit gaan meer over de wenbaarheid van de gemeente. Kunnen we ons snel aanpassen aan veranderende omstandigheden?	College-algemeen

				4.2.5 Financiële kengetallen Onderstaande tabel laat het verloop van zes financiële kengetallen zien. <table><tr><th>Financiële kengetallen</th><th>Jaarrekening 2024</th><th>Begroting 2025</th><th>Begroting 2026</th><th>Begroting 2027</th><th>Begroting 2028</th><th>Begroting 2029</th></tr><tr><td>Netto schuldquote</td><td>28%</td><td>49%</td><td>54%</td><td>62%</td><td>70%</td><td>77%</td></tr><tr><td>Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen</td><td>18%</td><td>38%</td><td>46%</td><td>53%</td><td>61%</td><td>69%</td></tr><tr><td>Solvabiliteitsratio</td><td>56%</td><td>56%</td><td>47%</td><td>46%</td><td>44%</td><td>43%</td></tr><tr><td>Grondexploitatie</td><td>10%</td><td>4%</td><td>0%</td><td>1%</td><td>3%</td><td>3%</td></tr><tr><td>Structurele exploitatieruimte</td><td>2%</td><td>1,1%</td><td>1,6%</td><td>1,7%</td><td>1,1%</td><td>1,9%</td></tr><tr><td>Belastingcapaciteit</td><td>99%</td><td>95%</td><td>93%</td><td>93%</td><td>93%</td><td>93%</td></tr></table> Kan Dordrecht tegen een stootje? We gaan als gemeente de komende tijd flink investeren om ambities (o.a. Agenda Dordt 2030) waar te maken. Dat is zichtbaar in de oplopende schuldquote (Vreemd vermogen afgezet tegen totaal inkomsten) en de toename van het kengetal grondexploitatie (boekwaarde grondexploitaties afgezet tegen totaal inkomsten) en het teruglopen van de solvabiliteitsratio (reserves afgezet tegen totaal bezit van de gemeente). Ondanks dat blijft onze vermogenspositie gezond. De netto schuldquote blijft ruim onder de norm van 130% en ook de solvabiliteitsratio en het kengetal grondexploitaties komt niet in de buurt van 20%. We belasten onze gemeente dus niet met te veel schulden. Kan Dordrecht zicht makkelijk aanpassen aan veranderende situaties? De structurele exploitatieruimte laat zien hoe onze structurele uitgaven zich verhouden tot de structurele inkomsten. Onze structurele inkomsten blijven de komende jaren hoger dan onze structurele uitgaven. De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de lokale lasten in Dordrecht zich verhouden ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Onze lokale lasten liggen de komende jaren onder het landelijk gemiddelde. Beide getallen laten zien dat als er veranderende situaties zijn we die, afhankelijk van de omvang, over langere tijd kunnen opvangen uit onze hogere structurele inkomsten. Mocht de ruimte in de structurele inkomsten ontoereikend zijn en er echt geen andere oplossing is, dan maakt een noodzakelijke belastingverhoging niet direct dat de lokale lasten boven het landelijk gemiddelde uitkomen. Voor meer inhoudelijke toelichting per afzonderlijke kengetal zie de uitleg op bladzijde 98 -100.	Financiële kengetallen	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Netto schuldquote	28%	49%	54%	62%	70%	77%	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	18%	38%	46%	53%	61%	69%	Solvabiliteitsratio	56%	56%	47%	46%	44%	43%	Grondexploitatie	10%	4%	0%	1%	3%	3%	Structurele exploitatieruimte	2%	1,1%	1,6%	1,7%	1,1%	1,9%	Belastingcapaciteit	99%	95%	93%	93%	93%	93%	
Financiële kengetallen	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029																																																
Netto schuldquote	28%	49%	54%	62%	70%	77%																																																
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	18%	38%	46%	53%	61%	69%																																																
Solvabiliteitsratio	56%	56%	47%	46%	44%	43%																																																
Grondexploitatie	10%	4%	0%	1%	3%	3%																																																
Structurele exploitatieruimte	2%	1,1%	1,6%	1,7%	1,1%	1,9%																																																
Belastingcapaciteit	99%	95%	93%	93%	93%	93%																																																
28	GL	In aanvulling op vraag 1: kan er een duiding komen hoe de ontwikkeling van de gepresenteerde kentallen in samenhang is? Wordt de financiële situatie van de gemeente positiever, of bewegen we richting zwaar weer?	Presentatie 7 oktober 2025 sheet 8	Zie hiervoor het antwoord bij vraag 27.	College-algemeen																																																	
29	VVD	Cijfers van studenten in Dordrecht dat HBO en universitaire opleidingen volgt zijn verouderd (2022), terwijl deze cijfers zeer relevant zijn, mede gelet op ontwikkelingen op Leerpark. Wat is de reden daarvan en wanneer ziet het college kans om actuele cijfer te delen?	5	De brongegevens van het Dashboard Agenda Dordrecht 2030 zijn in de meeste gevallen afkomstig van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Waar mogelijk wordt altijd de meest recente data gebruikt voor het Dashboard, soms is dit 2025, in bepaalde gevallen ook 2024/2023 of ouder. Ook de brongegevens van de grafiek 'Opleiding: Aantal leerlingen en studenten dat hoger onderwijs volgt' komt van CBS Statline. Het CBS heeft geen recentere cijfers van het aantal leerlingen dat hoger beroepsonderwijs of wetenschappelijk onderwijs volgt naar woongemeente recenter dan 2022.	Wim van der Kruijff																																																	

				Specifiek was het aantal leerlingen dat hoger beroepsonderwijs volgde, en in Dordrecht woonde, in 2022: 2.542, en het aantal leerlingen dat wetenschappelijk onderwijs volgde en in Dordrecht woonde: 1.147. Wanneer het CBS recentere cijfers presenteert, zullen wij dit ook opnemen in het Dashboard. Zie hier ook de link naar de bron: https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/70072ned/table?searchKeywords=hoger%20onderwijs.	
30	VVD	De werkloosheid is in procenten gestegen het afgelopen jaar, wat is de reden daarvan?	5	De relatieve werkloosheid in Dordrecht bedroeg in 2024 4%, ten opzichte van 3,7% in 2023. Deze lichte stijging in werkloosheid volgt daarmee de landelijke trend (3,6% in 2023 en 3,7% in 2024). Zoals de grafiek 'Werkloosheid: Relatieve werkloosheid in procenten' in het Dashboard van de Agenda Dordrecht 2030 laat zien, is op langere termijn een duidelijke dalende trend in werkloosheid waarneembaar (van 6,4% in 2017 naar de huidige 4%). Ook deze trend volgt de nationale ontwikkeling (5,9% in 2017 naar de huidige landelijke 3,7%). We hebben geen specifieke reden voor de lichte gemeten stijging in werkloosheid door het CBS tussen 2023 en 2024.	College - algemeen
31	VVD	Wordt het beeld van aanbod economische voorzieningen in wijken ook met de raad gedeeld?	5	Zoals beschreven staat onder begrotingsprogramma Lerend en Ondernemend Dordrecht, onder doelstelling 3 'Het creëren van ruimte voor banen met sociaaleconomische impact', bij activiteit: <i>We brengen het aanbod aan economische voorzieningen in wijken in beeld</i>. We brengen in 2026 in beeld welk aanbod er is van wijk economische werkfuncties, winkels en andere economische voorzieningen in de wijken. Daarmee willen we beter kunnen sturen op het behoud van waardevolle economische functies in de wijken, conform de doelstelling daarvoor in de Omgevingsvisie 2.0 en het Omgevingsprogramma Economie, en ook met oog op de verwachte inwonersgroei van de stad.	Maarten Burggraaf
32	VVD	Kan het college voorbeelden geven van complexiteit aan vragen bij de stadswinkel als gevolg van immigratie? Antwoord is in samenhang met vraag 64 opgenomen.	12	Waar inwoners vroeger vooral kwamen voor eenvoudige en afgebakende diensten (zoals paspoortaanvragen of adreswijzigingen), zien we nu dat veel hulpvragen meervoudig, samenhangend en persoonlijker zijn. Enkele voorbeelden: Eén vraag raakt meerdere domeinen: Een oudere inwoner vraagt ondersteuning bij woningaanpassing, hulp in de huishouding, en een parkeervergunning voor mantelzorgers. Digitale of taalondersteuning: Een inwoner kan een aanvraag niet digitaal indienen door taal- of digivaardigheidsproblemen. De medewerker moet intensief meedenken, soms samen met een tolk of begeleider. Integratievraagstukken bij nieuwkomers die kennis vereisen van gemeentelijke én landelijke regelingen; Inwoners vragen hulp bij werk, huisvesting, onderwijs en inburgering – vaak in één gesprek. Vragen over beleid of bezwaar: Burgers die online of met AI juiste of geen juiste informatie hebben gevonden, stellen inhoudelijke vragen over vergunningprocedures of beleidskeuzes. Dit vergt beleidskennis en communicatieve vaardigheden. Signalen van maatschappelijke zorgen die empathie, doorverwijzing en kennis van sociale regelingen vragen. Hierbij speelt de individualisering van de maatschappij en vereenzaming ook een rol. Medewerkers krijgen vaker vragen met een emotionele of vertrouwensdimensie ('Ik kan mijn energierekening niet meer betalen, wat kan de gemeente doen?').	Rik van der Linden

33	VVD	Wordt in het nieuwe evenementen beleid ook de mogelijkheid voor meerjarige subsidies geboden?	20	Ja, die mogelijkheid wordt geboden.	Maarten Burggraaf
34	VVD	Is het college ook bereid om in 2026 meer aandacht te geven aan en een gemeentelijk plan van aanpak op te stellen om femicide te verminderen?	21	Tijdens de raadsvergadering van 14 oktober is de motie 'Realisatie van een Filomena-vestiging in de Drechtsteden' unaniem aangenomen. De portefeuillehouder heeft daarbij aangegeven dat wij invulling geven aan een onderzoek dat aansluit op de actualisatie van de regionale visie Geweld in Afhankelijkheidsrelaties en de zoektocht naar een nieuwe aanbieder van vrouwenopvang. Het ligt in lijn met onze ambtelijke ambities om een plan van aanpak te ontwikkelen in samenhang met bovengenoemde ontwikkelingen.	Wim van der Kruijff/ Rik van der Linden
35	VVD	het realiseren van tweejarige hbo-opleidingen (Associate Degree opleidingen) Uit de beantwoording van de aangenomen motie was te lezen dat er weinig vraag naar was behalve op technisch gebied. Worden technische HBO opleidingen wel aangeboden?	48	De sociale opleidingen lopen goed, voor de technische opleidingen is minder belangstelling. Deze opleidingen zijn daarom in september '25 niet van start gegaan met nieuwe eerstejaars studenten. De al aanwezige tweedejaars studenten vervolgen hun studie zoals gepland. Voor september '26 kunnen nieuwe studenten zich aanmelden. De opleiding gaat van start bij voldoende aanmeldingen.	
36	VVD	Wordt er in 2026 ook gewerkt aan de laaggeletterdheid bij de jongeren op het voortgezet onderwijs? Zo ja wat wordt er gedaan?	50	Uiteraard, de kerntaak van het voortgezet onderwijs ligt op de basisvaardigheden bestaande uit taal, rekenen en burgerschap. Vanuit de Rijksoverheid is hiervoor eerder een masterplan basisvaardigheden ingezet met daarbij een subsidieregeling. Deze subsidie kon eerder door scholen worden aangevraagd en loopt door t/m schooljaar 2026-2027. Daarna wordt ingezet op structurele bekostiging. Het is aan de scholen welke activiteiten zij hiervoor inzetten (bijv. extra lessen). Lokaal vormt taalverwerving en leesbevordering ook een onderdeel van onze gezamenlijke Dordtse Visie Voortgezet Onderwijs.	Chris van Benschop
37	VVD	Hoe wordt de raad betrokken bij het vaststellen van de ruimtelijke kwaliteitseisen binnen het programma Duurzame energie?	30	Bij de totstandkoming van de zoeklocaties zijn ruimtelijke kwaliteitseisen in acht genomen en verwerkt in het voorstel aan de raad. Deze heeft uw raad op 21 mei 2024 vastgesteld waarmee opdracht is gegeven aan het college om de zoekgebieden te verwerken in een programma. In een voortgangsrapportage (vergadering 11 maart 2025) hebben we uw raad geïnformeerd over de voortgang en de verdere procedure. Hierin is opgenomen dat bij de uitwerking van de vier zoeklocaties, o.a. ruimtelijke kwaliteitseisen de kaders zullen vormen voor de invulling van het Programma Duurzame Energie. Bij de terinzagelegging van dit programma zal de raad wederom geconsulteerd worden middels een wensen- en bedenkingenprocedure.	Tanja de Jonge
38	VVD	Waarom ontbreekt de doelstelling om de afvalinzameling te verbeteren zodat er minder zwerfvuil ontstaat. Het stoppen met de gele zakken als inzamelingmethode voor plastic afval wordt niet genoemd, maar is wel in 2024 toegezegd door het college.	GDR	Het verminderen van vervuiling is één van de doelen van het Grondstoffenbeleid. Op pagina 30 van de begroting is hierover opgenomen: Met de realisatie van inzamelmiddelen bij hoogbouwlocaties maken we nog betere afvalscheiding in Dordrecht mogelijk. Tegelijkertijd willen we het straatbeeld zo schoon mogelijk houden en zet verschillende instrumenten in om dit te bereiken. Ondertussen versterken we de inzet op een schone stad en wordt handhaving ingezet om verkeerd gedrag te ontmoedigen. Hiertoe zijn twee boa's specifiek voor afval inzetbaar. Wat betreft het uitbreiden van de bakken aan huis voor plastic, blik en drinkpakken worden thans de consequenties en financiën samen met HVC in beeld gebracht. Dit in lijn met wat is aangegeven in de art. 40 antwoordbrieven met kenmerk 2024-0093502 en 2025-0098276. Besluitvorming hieromtrent volgt na afronding van de bijbehorende businesscase. De toezegging blijft van kracht, het opnemen daarvan in de begroting is derhalve echter prematuur. Er zijn heel veel oorzaken van zwerfafval, met verschillende aanpakken om die terug te dringen. Deze zijn gezamenlijk onderdeel van het Programmaplan Dordrecht Schoon. De rapportage van de resultaten	Tanja de Jonge

				vindt plaats via de rapportages over de implementatie van het Grondstoffenbeleid, dan wel het Programmaplan Dordrecht Schoon.	
39	VVD	Ecologisch beheer - Waarom wordt er minder gestuurd op beeldkwaliteit in het Wittesteinpark	GDR	Het beheer en onderhoud van het Wittensteinpark wordt vooral uitgevoerd op basis van ecologische principes. De beeldkwaliteit wordt daarmee niet losgelaten, maar in een natuurlijk beheerd park zoals het Wittensteinpark, is de beeldkwaliteit minder belangrijk dan in een meer traditioneel beheerd park zoals Park Merwestein. In onze (KOR) handboeken hebben we vastgelegd welk beheer we waar voeren.	Tanja de Jonge
40	VVD	Wanneer heeft het college het convenant schoon en emissieloos bouwen ondertekend en op basis van welke kaders die de raad heeft meegegeven, en waar staat het convenant voor?	GDR	Dordrecht is sinds 1 juli 2024 ondertekenaar van het convenant Schoon en Emissieloos bouwen op het niveau basis. Het convenant geeft invulling aan afspraken die eerder gemaakt zijn in het coalitieakkoord 2022-2026 (klimaatneutraal 2040) en het Schone Lucht Akkoord. In het convenant is een landelijk transitie pad vastgelegd hoe tot 2035 stap voor stap strengere eisen gaan gelden voor bouwmaterieel (www.opwegnaarseb.nl). Inmiddels zijn 87 gemeenten aangesloten bij het convenant. Dordrecht verklaart de eisen uit dit convenant van toepassing op haar eigen infrastructurele projecten zoals riool- en wegonderhoud en bijvoorbeeld bij kademuren.	Marc Merx
42	VVD	Waarom haalt Vastgoed zijn verkoop doelstellingen niet en schuift deze door naar 2026 en verder? Heeft Vastgoed zijn verkoopdoelstellingen voor 2024 en 2023 wel gehaald?	BB	De verkoop van gemeentelijk vastgoed is een proces dat aan diverse vereisten moet voldoen, waarbij de afdeling vastgoed mede-afhankelijk is van andere actoren in het proces en externe ontwikkelingen waaronder marktomstandigheden en/of (gemeentelijke) planvorming. Sinds 2021 is het 'Didam'-arrest van kracht, waardoor verkoopprocessen complexer zijn geworden en de kans op bezwaar en beroepszaken is toegenomen. In 2022 is de regelgeving in het kader van de wet Bibop aangescherpt voor vastgoed. Mede in dit kader hebben wij (lopende) verkoopprocedures, ook in 2023 en 2024, moeten herzien. Dit geldt onder andere voor de Biesboschhal. De raad is via separate raadsinformatiebrieven over de stand van zaken van de dispositieportefeuille geïnformeerd (bijvoorbeeld 2023-0173908 en 2025-0004666). Doorschuif van verwachte verkopen is via de P&C-cyclus gecommuniceerd, zonder daarbij specifiek te zijn om onze positie niet te schaden.	Marc Merx
43	VVD	We constateren dat er geen indicator voor het aantal parkeergarageplekken is. Kan het college het aantal parkeergarageplekken vanaf 2023 en de verwachting voor 2026 en 2027 aangeven?	BB	Het aantal garageplekken (incl. Weeskinderendijk) beheerd door gemeente Dordrecht: 2023: 1.815 2024: 1.815 2025: 1.815 2026: 2.135 (toevoeging Visstraat (+150) en vanaf medio september toevoeging Dordthuis (+170) 2027: 2.163 (Q1 sloop Spuihaven -522) (Q1 openingen tijdelijk parkeerterrein Maasterras +550) In bovenstaande aantallen is Gezondheidspark/Sportboulevard niet meegenomen (1.355).	Rik van der Linden
44	VVD	Waarom wordt in het hoofdstuk Bouwen en Bereikbaar van de begroting niet de parkeergarage Grote Markt benoemd? Waarom wordt de bouw van de nieuwe garages benoemd onder het kopje 'schuifoperatie'?	BB	In de 'Raadsinformatiebrief over Voortgangsrapportage Grote Markt en Merwekade' van 15 juli 2025 (zaaknummer 2025-0025812) is uitgelegd wat de planning voor de Grote Markt is. In deze RIB was het volgende te lezen: Er is een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd voor de Grote Markt. Hieruit volgt dat de herontwikkeling van de Grote Markt beperkt is zolang er geen parkeeralternatieven zijn. Een ondergrondse parkeergarage onder de Grote Markt is mogelijk, met varianten die het plein en het historische stratenpatroon beïnvloeden. De bouw is kostbaar en levert een negatieve bijdrage aan de stadsbrede parkeerexploitatie. Tijdens de bouw moeten de huidige 103 parkeerplekken elders worden opgevangen, bijvoorbeeld op het terrein Steegoversloot, dat 400 meter verder ligt. Daarom wordt eerst daar een parkeergarage gebouwd, die financieel positief bijdraagt. In de volgende bestuursperiode wordt besloten over de garage onder de Grote Markt en de keuze tussen varianten.	Rik van der Linden

				Het wordt schuifoperatie genoemd omdat we als gemeente inzetten op het aanpassen van de plek waar de auto nu geparkeerd staat, op straat en in parkeergarages. Deze schuifoperatie vloeit voort uit besluitvorming over de binnenstad en met name het vastgestelde mobiliteitsplan 2040.	
45	VVD	Kan het college een overzicht geven van de programma's en projecten en waar de correctie op de rentebaten op gebaseerd is?	159	Dit betreft een eerste inschatting van deze toe te rekenen rente. Een post waar u aan kunt denken is de rijksmiddelen regiodeal. De werkelijke invulling wordt nog verder uitgewerkt. Mocht dit resulteren in afwijkingen wordt dit meegenomen bij de Perspectiefnota 2027 evenals de verwerking over programma's.	College-algemeen
46	VVD	In drie gebieden wordt een integrale toegang ingericht voor vragen, steun en hulp binnen het sociaal domein. In Dordrecht-West wordt al op deze manier gewerkt. • Welke voordelen zijn daar tot nu toe zichtbaar geworden? • En welke knelpunten zien we juist in de overige gebieden waar deze integrale toegang nog niet is ingericht? • Wat zijn de jaarlijkse kosten voor het realiseren en in stand(Dordrecht-West) houden van deze integrale toegang?	39	Onder de noemer Duurzame Groei uit achterstand is in Dordrecht-West met behulp van de Uitvoeringsbrigade hard gewerkt aan het verbinden van Dordrecht Sociaal, de Sociale Dienst Drechtsteden en woningcorporaties, waardoor hulp en ondersteuning veel meer in samenhang rondom een inwoner of gezin wordt geboden. Dit leidt in de praktijk tot betere en vooral meer duurzame oplossingen voor de problemen van inwoners. Zeker wanneer sprake is van multiproblematiek. In de gebieden waar nog geen integrale toegang is, wordt de geboden hulp minder integraal aangeboden en is daarom mogelijk minder duurzaam. De realisatie van de drie fysieke locaties in West, Oost en Centrum verloopt kostenneutraal vanuit de bestaande opdracht aan Dordrecht Sociaal. De Uitvoeringsbrigade ondersteunt tijdelijk bij proces van investering op de samenwerking tussen Dordrecht Sociaal, de Sociale Dienst Drechtsteden en Woningcorporaties (de ondersteuningskosten zijn niet structureel). De totale jaarlijkse kosten voor deze procesondersteuning bedragen tussen de € 200.000 - € 250.000 en komen uit de Regeling Kansrijke Wijk voor Dordt-West. De corporaties co-financieren deze ontwikkeling.	Chris van Benschop
47	VVD	In de begroting staat vermeld dat in augustus 2025 een (regionaal) transformatieplan wordt ingediend om binnen onze zorgregio te werken aan betaalbare en toegankelijke zorg. Indien dit plan wordt goedgekeurd, wordt in 2026 verder gewerkt aan de uitvoering ervan. • Wat zijn de gevolgen als dit plan niet wordt goedgekeurd? • Zijn hier ook financiële consequenties aan verbonden? Zo ja, welke?	39	Het transformatieplan Waardenland is intussen goedgekeurd (IZA Waardenland - Drechtzorg). Binnenkort kunt u hierover een RIB verwachten.	Rik van der Linden
48	VVD	Voor 2026 bedraagt de gemeentelijke bijdrage aan de GR Sociaal €276.905.548. • Is er onderzocht of er mogelijkheden zijn om op deze bijdrage te bezuinigen? • Zo ja, op welke wijze zou dat kunnen worden gerealiseerd?	44		Chris van Benschop/ Wim van der Kruijff

				De gemeentelijke bijdragen van € 276.905.548 betreffen niet alleen GR Sociaal. Om het tij te keren is in 2024 aan de hand van de bestuurlijke opdracht 'Toekomstbestendig Sociaal Domein' onderzocht welke mogelijkheden (knoppen) er binnen de verantwoordelijkheden van de GR Sociaal zijn om bij te dragen aan het beheersbaar houden van de kosten in het Sociaal Domein. Naast deze bestuurlijke opdracht is de GR Sociaal op zoek naar structurele ombuigingen. In de begroting 2024 en 2025 waren reeds een aantal maatregelen aangekondigd en de financiële consequenties hiervan verwerkt. De verwachte besparing bij GR Sociaal 2025 - 2029 ziet er als volgt uit: <table><tr><th>Opgave</th><th>2025</th><th>2026</th><th>2027</th><th>2028</th><th>2029</th></tr><tr><td>Bestaanszekerheid versterken</td><td>2.701</td><td>5.791</td><td>8.805</td><td>11.796</td><td>14.771</td></tr><tr><td>Zorgen voor Ondersteuning</td><td>593</td><td>1.722</td><td>1.720</td><td>1.720</td><td>1.715</td></tr><tr><td>Bedrijfsvoering</td><td>906</td><td>1.293</td><td>1.293</td><td>1.293</td><td>1.293</td></tr><tr><td>Totaal maatregelen (bedragen x € 1.000)</td><td>4.200</td><td>8.806</td><td>11.818</td><td>14.809</td><td>17.779</td></tr></table>	Opgave	2025	2026	2027	2028	2029	Bestaanszekerheid versterken	2.701	5.791	8.805	11.796	14.771	Zorgen voor Ondersteuning	593	1.722	1.720	1.720	1.715	Bedrijfsvoering	906	1.293	1.293	1.293	1.293	Totaal maatregelen (bedragen x € 1.000)	4.200	8.806	11.818	14.809	17.779	
Opgave	2025	2026	2027	2028	2029																														
Bestaanszekerheid versterken	2.701	5.791	8.805	11.796	14.771																														
Zorgen voor Ondersteuning	593	1.722	1.720	1.720	1.715																														
Bedrijfsvoering	906	1.293	1.293	1.293	1.293																														
Totaal maatregelen (bedragen x € 1.000)	4.200	8.806	11.818	14.809	17.779																														
49	VVD	- bij het programma groen, Duurzaam en Ruimtelijk op pagina 25 onder doelstelling 5 lezen we over nieuw en extra beleid ikhv externe veiligheid en lucht en bodemkwaliteit. Wat is de impact op de gestelde doelstellingen uit het programma Bouwen en wonen?	25	Het beleid dat in het programma Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht onder doelstelling 5 wordt beschreven, faciliteert het doel om tot 2030 11.000 woningen te bouwen. We willen verder verdichten, maar wel met behoud van een aantrekkelijke en goed ingerichte leefomgeving. Het beleid op het gebied van externe veiligheid, luchtkwaliteit en bodemkwaliteit is daarbij essentieel, waarbij we anticiperen op veranderingen in wet- en regelgeving, zoals de strengere normen voor luchtkwaliteit vanaf 2030. Het zorgt ervoor dat we binnen de schaarse ruimte weloverwogen keuzes kunnen maken, zodat nieuwe ontwikkelingen bijdragen aan de woningbouwdoelen en passen binnen de uitgangspunten van de Omgevingsvisie.	Tanja de Jonge																														
50	VVD	Relatie overheid-burger vertoont op alle indicatoren een dalende trend (pdf p. 15,16). Ook is de vrijwillige deelname aan buurtactiviteiten in een jaar tijd fors verminderd (pdf p. 23). Zijn er indicaties m.b.t. de oorzaken daarvan? Zijn er maatregelen voorzien om de trend te keren?	15,16,23	In 2025 is een nieuwe en betere onderzoeksmethode door het Onderzoekcentrum Drechtsteden (OCD) gebruikt ten opzichte van de 0-meting in 2024. Hier is voor gekozen om een nog betrouwbaarder beeld te krijgen van wat inwoners van de stad vinden. Met behulp van deze nieuwe onderzoeksmethode zijn o.a. groepen zoals jongvolwassenen beter vertegenwoordigd dan in de eerdere 0-meting. Als gevolg van deze methodische wijziging kunnen de resultaten van deze meting uit 2025 niet altijd even goed vergeleken worden met de resultaten van de 0-meting uit 2024. Gevonden verschillen geven een indicatief beeld. Volgend jaar zal dezelfde methode gebruikt worden als in 2025. Vergelijken tussen 2026 en 2025 zal daarmee wel goed mogelijk zijn.	College-algemeen																														
51	GroenLinks	In de begroting voor het programma Bestuurlijk en Ondersteunend zitten forse stelposten. We kon geen toelichting daarop vinden. Kunt u ons verder helpen?	18	Zie antwoord vraag 7.	Wim van der Kruijff																														
52	GroenLinks	Bij doelstelling 2 van het programma Groen, Duurzaam & Ruimtelijk staat klimaatadaptatie centraal. Dit wordt geconcretiseerd voor het Stadspark en sportparken, maar niet voor woonwijken. Wat zijn de overwegingen voor deze prioriteiten?	28	Klimaatadaptatieve maatregelen voor onze woonwijken krijgen in de praktijk vorm door het meekoppelen in (herinrichtings)projecten of bij stadsuitleg.	Tanja de Jonge																														
53	GroenLinks	Bij doelstelling 5 van het programma Groen, Duurzaam & Ruimtelijk (kwaliteit woon- en leefomgeving) worden vooral maatregelen m.b.t. milieu en risico's ingezet, niet op ruimte voor bewegen, spelen, ontmoeten. Wat zijn de overwegingen voor deze prioriteit?	31,32	Deze thema's zijn deels opgenomen in het programma Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht. Op 28 oktober gaat daarnaast de startnotitie SBSO-beleid (Spelen, Bewegen, Sporten en Ontmoeten) beeldvormend in de raad besproken gaan worden.	Tanja de Jonge en Marc Merx																														

54	GroenLinks	In de tabel met BBV-indicatoren op p. 33 lijken allerlei jaartallen door elkaar te lopen. Wat betekenen de jaartallen tussen haakjes?	33	De tabellen geven achtereenvolgens de P&C producten aan waarin deze gegevens gepubliceerd zijn, met in de laatste kolom (Begroting 2026) de meest recente cijfers van Dordrecht en die van de G40. De jaartallen tussen haakjes geven het bronjaar aan. De gegevens over de gemiddelde WOZ waarde in de Begroting 2026 gaan bijvoorbeeld over het jaar 2025. De gegevens over hernieuwbare elektriciteit zijn niet recenter bekend dan 2022, het jaar wat onder de tabel Begroting 2022 tussen haakjes staat. Zie ook de bijlage: Basisset beleidsindicatoren, september 2025 (OCD) .	College - algemeen
55	GroenLinks	In Reeland wordt (in tegenstelling tot alle andere wijken) meer fysieke verloedering ervaren (p. 34). Zijn daar ook objectieve/fysieke indicaties voor. En verklaringen?	34	In 2025 is een nieuwe en betere onderzoeksmethode door het Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD) gebruikt ten opzichte van de 0-meting in 2024. Hier is voor gekozen om een nog betrouwbaarder beeld te krijgen van wat inwoners van de stad vinden. Met behulp van deze nieuwe onderzoeksmethode zijn o.a. groepen zoals jongvolwassenen beter vertegenwoordigd dan in de eerdere 0-meting. Als gevolg van deze methodische wijziging kunnen de resultaten van deze meting uit 2025 niet altijd even goed vergeleken worden met de resultaten van de 0-meting uit 2024. Gevonden verschillen geven een indicatief beeld. Volgend jaar zal dezelfde methode gebruikt worden als in 2025. Vergelijken tussen 2026 en 2025 zal daarmee wel goed mogelijk zijn. Dit geldt ook voor de vergelijking van fysieke verloedering tussen de 0-meting in 2024 en de eerste meting in 2025.	Maarten Burggraaf
56	GroenLinks	Doelstelling 1 van het programma Gezond, Sociaal & Zorgzaam zet o.m. in op een stevige verbinding tussen bewoners onderling. De concrete maatregelen, ook die bij de andere doelstelling van dit programma, hebben echter primair betrekking op ruimte en gelijke kansen voor iedereen en het tegengaan van discriminatie. Ziet u dat als toereikend om de gewenste verbinding te realiseren? Worden nog andere maatregelen overwogen?	38,39	De concrete maatregelen die worden genoemd onder zowel doelstelling 1 als in de rest van dit programma betreffen alleen nieuwe of vernieuwde ontwikkelingen op deze thema's. Daarnaast wordt vanuit bestaand beleid uiteraard veel meer gedaan om deze doelen dichterbij te brengen, van evenementen en wijkwensen tot buurtwerk en ondersteuning van verenigingen.	College-algemeen
57	GroenLinks	Op p.47 schrijft u dat een stringent provinciaal omgevingsbeleid een risico kan zijn voor lokaal maatwerk, Dat zou inderdaad kunnen, maar het zou juist ook ruimte voor gewenste ontwikkelingen kunnen scheppen als het een gelijk speelveld tussen gemeenten/regio's tot stand brengt. Zijn er in concreto punten waarop de provinciale en de Dordtse ambities met elkaar in strijd zijn? Zo ja, welke punten zijn dat?	47	Een concreet voorbeeld is dat de Provincie in het omgevingsbeleid rigide kaders wil hanteren voor het behoud van bestaande bedrijventerreinen, waar eerder nog meer ruimte voor maatwerk bestond. Voor bijvoorbeeld de locatie tussen Stadswerven en de 1e Merwedehaven, waarvan de raad bij het vaststellen van de Omgevingsvisie 2.0 heeft uitgesproken dat hier gedeeltelijke transformatie onderzocht moet worden, kan deze houding van de Provincie belemmerend zijn. We zijn hierover met de Provincie in gesprek en brengen dit bij het omgevingsbeleid ook steeds onder de aandacht, omdat onzes inziens met maatwerk en beter benutten de ruimte voor werken én wonen per saldo beide kunnen toenemen.	Maarten Burggraaf
58	GroenLinks	Op dezelfde pagina schrijft u dat netcongestie ook kansen biedt om meer gebiedsgerichte energieoplossingen te realiseren. Bent u zich ervan bewust dat de werkgevers in de Drechtsteden in dat verband nadrukkelijk om het toevoegen van windenergie vragen?	47,181	Daarvan is het college op de hoogte. Door de bedrijventerreinen die actief inzetten op een eigen energiesysteem wordt gezocht naar een toename van opwekmogelijkheden, door zon en eventueel door wind. Deze vraag is afhankelijk van het terrein, de al aanwezige voorzieningen in relatie tot de benodigde energievraag en geldt dus niet generiek voor alle terreinen.	Maarten Burggraaf/ Tanja de Jonge
59	GroenLinks	In hoeverre is de stikstofproblematiek een remmende factor in de (woning)bouw in Dordrecht?	49,50,51,57,58	De stikstofproblematiek vormt een belemmering voor (woning)bouwprojecten in Dordrecht, vooral vanwege de onzekerheid rondom vergunningverlening en de complexiteit van de regelgeving. Hoewel er tot op heden geen aanvragen zijn afgewezen, is de situatie onduidelijk, omdat: • De gemeente geen bevoegd gezag is voor natuurvergunningen; deze taak ligt bij de provincie Zuid-Holland en wordt uitgevoerd door de Omgevingsdienst Haaglanden.	Maarten Burggraaf

				• Initiatiefnemers (zoals projectontwikkelaars) zelf verantwoordelijk zijn voor het aanvragen van natuurvergunningen wanneer er significante stikstofeffecten zijn. • De vergunningverlening vrijwel stil ligt, mede door uitspraken van de Raad van State en het uitblijven van beleidswijzigingen op rijksniveau. • Reeds gerealiseerde projecten sinds 2020 met terugwerkende kracht opnieuw beoordeeld moeten worden op vergunningsplicht, wat extra onzekerheid en mogelijk vertraging oplevert. • Extra onderzoeken nodig zijn bij nieuwe ontwikkelingen, zoals in het WDO-gebied, wat leidt tot vertraging en risico's op overschrijding van stikstofnormen. Kortom, de stikstofproblematiek is geen absolute blokkade, maar wel een structurele remmende factor die de haalbaarheid, planning en voortgang van (woning)bouwprojecten in Dordrecht aanzienlijk kan beïnvloeden. Op dit moment wordt, specifiek voor het WDO gebied, met omgevingsdienst Haaglanden en adviserende partijen in kaart gebracht of en in welke mate dit risico zich daadwerkelijk voordoet en welke mogelijke oplossingen hiervoor zijn.	
60	GroenLinks	Waarom maakt u op p. 58 waar het gaat om 'betaalbare koopwoningen' niet het onderscheid tussen sociale koop en overige betaalbare koop dat in de doelgroepenverordening is opgenomen?	58	We maken dit onderscheid niet, omdat de gemeenteraad hiervoor geen doelstelling heeft vastgesteld. Er is dus ook geen opdracht om specifiek op sociale koop te monitoren. Daarnaast is het voor onze sturing voldoende om te kijken naar het bredere segment van betaalbare koopwoningen. Een verdere onderverdeling zonder beleidsmatige opdracht zou de monitoring onnodig complex maken, zonder dat dit bijdraagt aan effectievere beleidssturing.	Maarten Burggraaf
61	GroenLinks	Bij doelstelling 2 van het programma Bouwend & Bereikbaar gaat het om uitbreiden van de harde planvoorraad. Is het juist, afgaande om de vigerende woonvisie aan de ene kant en de recente Monitor Ontwikkeling Woningvoorraad aan de andere kant, dat het hierbij bijna uitsluitend gaat om toevoegen van harde planvoorraad betaalbare koop (welk deel daarvan is voorzien als sociale koop?) en nog enige toevoeging van woningen boven € 600.000?	58,59	De gemeente bepaalt niet in alle gevallen zelf het woningbouwprogramma. Wanneer wij wel kunnen sturen, doen wij dat op basis van het door de raad vastgestelde woonbeleid. Tegelijkertijd kunnen andere overwegingen – zoals ruimtelijke inpassing, marktvraag of financiële haalbaarheid – aanleiding geven om gemotiveerd van dat beleid af te wijken. Afgaande op de woonvisie en de Monitor Ontwikkeling Woningvoorraad ligt de opgave momenteel vooral in het toevoegen van betaalbare koopwoningen en, in mindere mate, woningen boven € 600.000. Sociale koop is geen afzonderlijke beleidsdoelstelling en wordt daarom niet apart gemonitord.	Maarten Burggraaf
62	GroenLinks	Bij Doe Mee Dordrecht (pagina 13), wordt gekeken naar de gebruiksvriendelijkheid van het platform. Wordt er ook gekeken naar de digitale toegankelijkheid van Doe Mee Dordrecht?	13	Bij de ontwikkeling van de participatiewebsite DoeMeeDordrecht is aan alle eisen t.a.v. toegankelijkheid, zoals die door Functioneel Beheer van de gemeente zijn gesteld, voldaan. Momenteel werkt de leverancier aan een aantal vernieuwingen, waardoor de toegankelijkheid verder wordt verbeterd. Dit gaat met name om de toegankelijkheid van toe te voegen content. Momenteel zijn we bezig het verkrijgen van een toegankelijkheidsrapport voor deze website. Die wij moeten aanleveren bij het Nederlandse Toegankelijkheidsregister. Hiervoor wordt binnenkort een audit uitgevoerd. Daarna voldoen we met DoeMeeDordrecht aan alle wettelijk eisen voor toegankelijkheid. Tevens blijven we vanuit Communicatie en Functioneel Beheer voortdurend controleren en verbeteren.	Chris van Benschop en Marc Merx
63	CU-SGP	Het aantal werkzame personen bij bedrijven in Dordrecht is ruim 6% toegenomen. Tegelijkertijd is de werkloosheid met 8% gestegen. Wat kan daarvan de reden zijn?	6	Het aantal werkzame personen in Dordrecht was in 2024 67.443, ten opzichte van 63.468 in 2023. Dit is een stijging van 6,3%. De werkloosheid is niet met 8% gestegen. De relatieve werkloosheid in Dordrecht bedroeg in 2024 juist 4%, ten opzichte van 3,7% in 2023. Deze lichte stijging in werkloosheid volgt daarmee de landelijke trend (3,6% in 2023 en 3,7% in 2024). Zoals de grafiek 'Werkloosheid: Relatieve werkloosheid in procenten' in het Dashboard van de Agenda Dordrecht 2030 laat zien, is op langere	Wim van der Kruijff

				termijn een duidelijke dalende trend in werkloosheid waarneembaar (van 6,4% in 2017 naar de huidige 4%). Ook deze trend volgt de nationale ontwikkeling (5,9% in 2017 naar de huidige landelijke 3,7%).	
64	CU-SGP	De complexiteit van de vragen van de inwoners in de Stadswinkel neemt toe. O.a. door vergrijzing, bevolkingsgroei en immigratie. Kunt u enkele voorbeelden geven van die complexere vragen?	12	Waar inwoners vroeger vooral kwamen voor eenvoudige en afgebakende diensten (zoals paspoortaanvragen of adreswijzigingen), zien we nu dat veel hulpvragen meervoudig, samenhangend en persoonlijker zijn. Enkele voorbeelden: Eén vraag raakt meerdere domeinen: Een oudere inwoner vraagt ondersteuning bij woningaanpassing, hulp in de huishouding, en een parkeervergunning voor mantelzorgers. Digitale of taalondersteuning: Een inwoner kan een aanvraag niet digitaal indienen door taal- of digivaardigheidsproblemen. De medewerker moet intensief meedenken, soms samen met een tolk of begeleider. Integratievraagstukken bij nieuwkomers die kennis vereisen van gemeentelijke én landelijke regelingen; Inwoners vragen hulp bij werk, huisvesting, onderwijs en inburgering – vaak in één gesprek. Vragen over beleid of bezwaar: Burgers die online of met AI juiste of geen juiste informatie hebben gevonden, stellen inhoudelijke vragen over vergunningprocedures of beleidskeuzes. Dit vergt beleidskennis en communicatieve vaardigheden. Signalen van maatschappelijke zorgen die empathie, doorverwijzing en kennis van sociale regelingen vragen. Hierbij speelt de individualisering van de maatschappij en vereenzaming ook een rol. Medewerkers krijgen vaker vragen met een emotionele of vertrouwensdimensie ('Ik kan mijn energierekening niet meer betalen, wat kan de gemeente doen?').	Rik v/d Linden
65	CU-SGP	We lezen dat Dordrecht Sociaal minder gaat doorverwijzen naar specialistische hulp en zelf meer gaat ondersteunen. Hoe verhoudt zich dat tot de formaties van deze teams binnen Dordrecht Sociaal? Worden deze uitgebreid om deze vraag aan te kunnen, of worden andere activiteiten afgebouwd?	39	De inzet binnen Dordrecht Sociaal wordt uitgebreid om meer zelf ondersteuning te kunnen bieden. Op dit moment wordt met Dordrecht Sociaal geconcretiseerd hoeveel aanvullende capaciteit en vakmanschap benodigd is.	Chris van Benschop
66	CU-SGP	Er is een daling in het aantal gebruikers van de gemeentepolis en van het kind tegoed (SMS-Kinderfonds). Wat zijn de plannen van de gemeente om het bereik van deze voorzieningen te laten stijgen?	42	Het aantal inwoners met een gemeentepolis steeg van 4.759 in 2021 naar 5.600 in 2022 en 5.635 in 2023, maar daalde in 2024 naar 5.002. Vanaf 2024 is het contract met VGZ omgezet van een regionaalcontract naar een lokaal contract. De cijfers van voor 2024 zijn schattingen van het Dordtse aandeel in de regionale polis. Hierdoor ontstaat mogelijk een vertekend beeld. Echter, om een daling te voorkomen is eind 2024 de campagne 'Gemeentepolis Drechtsteden 2025' door de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) gestart, in samenwerking met VGZ. De campagne combineert een gerichte folderactie richting inwoners met een laag inkomen, een Webinar voor professionals, een inloop dag met VGZ en een online- en mediacampagne. Het aantal kinderen dat gebruikmaakt van het fonds is met 2% licht gedaald ten opzichte van 2023. De daling wordt veroorzaakt door een lichte afname van het aantal bijstandsgezinnen met kinderen. Zij ontvangen de Dordtpas en het SMS kinderfonds automatisch. Ondanks deze lichte afname is de totale	Wim van der Kruijff

				besteding gestegen van € 978.972 in 2023 naar € 981.410 in 2024. De doelgroep neemt iets af. Maar de regeling wordt effectiever benut, per kind wordt meer besteed.	
67	CU-SGP	Wat is de verklaring voor de forse daling in interne salarislasten van Gezond Sociaal en Zorgzaam (5.6 miljoen) t.o.v. 2025 (11 miljoen)?	44	De oorzaken van de gedaalde Interne salarislasten zijn divers: - We hebben diverse taakstellingen op het sociaal domein ad € 1,9 mln. per abuis toegerekend aan Interne salariskosten. Deze lagere lasten hadden toegerekend moeten worden aan Bijdragen aan GR-en. - De personele inzet is met € 0,9 mln. herijkt. - Kwijtscheldingen van lokale heffingen zijn in 2026 toegerekend aan Materiële budgetten. In 2025 waren de kwijtscheldingen ad € 2,3 mln. toegerekend aan Interne salarislasten. - Een schadeloosstelling aan derden ad € 0,3 mln. is in 2025 toegerekend aan Interne Salarislasten.	College-algemeen
68	CU-SGP	We lezen dat de inzet van de toekomstmakelaars wordt uitgebreid naar de Staart en Oost. Gebeurt deze uitbreiding met de bestaande formatie of worden deze uren en teams uitgebreid?	48	De uitbreiding van de aanpak met toekomstmakelaars naar Centrum en Oost gebeurt op basis van de bestaande formatie.	Rik van der Linden
69	CU-SGP	Welke inzet levert de gemeente Dordrecht komend jaar om te onderzoeken welke leegstaande kantoorgebouwen in de toekomst kunnen worden gebruikt voor wonen?	58	Transformatie van kantoren gebeurt op initiatief van de markt, de gemeente treedt hooguit faciliterend op. In de jaren 2010-2022 is er 80.000 m2 getransformeerd (met name in 'de Schil'). Wel monitoren we in het kader van de Omgevingsvisie of er voldoende kantoorruimte beschikbaar blijft. In opdracht van de provincie is een behoefteraming gedaan. Hieruit blijkt dat in de kantorenvoorraad in periode tot 2040 moet worden uitgebreid met 17.900 m2 (min.) – 21.100 m2 (max.).	Maarten Burggraaf
70	CU-SGP	Bij de afvalstoffenheffing staat bij de indexering voor eigenaars een percentage van 2,8, bij huurders 2,1 terwijl de bedragen gelijk zijn. Is dat een foutje? Indien niet, graag een verklaring voor het verschil.	80	Het percentage van 2,1% bij het huurderdeel is een redactiefout. In de gehele begroting 2026 en in de verordening is het juiste indexatiepercentage van 2,8% toegepast. De bedragen zijn correct berekend op basis van dit percentage.	Tanja de Jonge
71	CU-SGP	De afvalstoffenheffing voor een gezin is ongeveer anderhalf maal de rioolheffing. Bij de kwijtschelding is de verhouding 3:1. Blijkbaar wordt afvalstoffenheffing vaker kwijtgescholden dan rioolheffing. Wat is daarvan de oorzaak?	86	Kwijtschelding geldt met name voor het gebruikersdeel van de afvalstoffen- en rioolheffing. De tarieven voor 2026 bedragen respectievelijk € 374,28 en € 116,40, wat zowel voor de heffingen als de kwijtscheldingen overeenkomt met een verhouding van circa 3:1. Mogelijk is in de gestelde vraag ook het eigenarendeel van de rioolheffing meegerekend.	Tanja de Jonge en Rik van der Linden
72	CU-SGP	Welke voorzieningen/dienstverlening binnen het sociaal domein mogen wettelijk gezien inkomensafhankelijk zijn? Bij welk van deze onderdelen passen we dit al toe in Dordrecht?	93	Voor maatwerkvoorzieningen binnen de Wmo mag de gemeente nog geen inkomensafhankelijke eigen bijdrage vragen, omdat het huidige systeem nog werkt met het vaste abonnementstarief. Voor algemene voorzieningen geldt dit niet.	Chris van Benschop
73	CU-SGP	- 'Medewerkers, vrijwilligers en piketmedewerkers binden zich minder lang aan onze organisatie. De VRZHZ zet zich in op het blijven boeien en binden tegen de achtergrond dat doorgroei en wisselingen ook gezond zijn voor een organisatie. De financiële keerzijde is dat in de repressieve kant meer collega's een korter dienstverband hebben en daardoor meer collega's opgeleid moeten worden.' Dit is het tweede jaar op een rij dat dit risico genoemd wordt. Heeft VRZHZ het afgelopen jaar erop ingezet om dit risico te verkleinen? Zo ja, hoe?	VP VRZHZ	De VRZHZ heeft het afgelopen jaar actief ingezet op het vergroten van binding en behoud van medewerkers, vrijwilligers en piketmedewerkers. In de afgelopen periode zijn meerdere gerichte wervingscampagnes uitgevoerd en is een nieuwe arbeidsmarktcommunicatie campagne gelanceerd om onze identiteit als aantrekkelijke werkgever te versterken. Daarnaast wordt gewerkt aan een beleid voor duurzame inzetbaarheid en duurzame arbeidsvoorwaarden die inspelen op veranderende behoeften van medewerkers. Er gaan diverse pilots lopen om deze ideeën in de praktijk te toetsen en verder te ontwikkelen. Ook zijn er diverse vitaliteitsactiviteiten gestart welke een doorlopend karakter hebben, wordt er actief loopbaanbegeleiding geboden en is er volop ruimte voor ontwikkelgesprekken met onze medewerkers.	Nanning Mol

				Het lopende leiderschapsprogramma versterkt het verbindend leiderschap binnen de organisatie en draagt op die manier ook bij aan het behoud en de betrokkenheid van medewerkers.	
74	CU-SGP	- Welke projecten vallen onder cofinanciering met provincie of Rijk en hoe wordt de ontvangst daarvan geborgd?	Projecten	a. Als uw vraag betrekking heeft op het projectenoverzicht "Agenda Dordt 2030" op blz. 178 en 179 van de begroting dan is het antwoord dat voor de Spoorzone, Spuiboulevard, Regiodeal en Dordtse Mijl aan het project zelf gekoppelde subsidies en bijdragen van andere overheden zijn toegezegd en verstrekt. Naast bovenstaande worden ook ten behoeve van bredere beleidsdoelstelling subsidies en bijdragen verstrekt waar ook deze en andere projecten gebruik van maken. Binnen onze gemeente zijn diverse projecten mede mogelijk gemaakt door subsidies die veelal gericht zijn op ruimtelijke ontwikkeling, duurzaamheid, mobiliteit, sociale innovatie en cultuur. Per oktober 2025 is er een kleine € 394 miljoen aan subsidies aan bijdragen beschikt en onderhanden. b. De gemeente beschikt over financiële systemen en een subsidie volg systeem (SVS) waarin per subsidie alle gegevens worden vastgelegd en bijgehouden. Jaarlijks vindt bij de jaarrekening de subsidieverantwoording aan het Rijk en Provincies plaats met het landelijk, door alle overheden gebruikte SiSa-systeem (Single Information, Single Audit). De accountantscontrole op de SiSa verantwoording maakt een belangrijk deel uit van de jaarrekeningcontrole.	College-algemeen
75	BvD	In de begroting wordt een onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele baten en lasten. Kan het college per programma aangeven welke posten als incidenteel zijn aangemerkt en welke onderbouwing is gebruikt bij die kwalificatie, met name voor posten die in meerdere jaren voorkomen maar als incidenteel zijn verantwoord?	Structureel versus incidenteel	Vanaf pagina 163 van de begroting (pdf) is een overzicht per begrotingsprogramma opgenomen van de incidentele baten en lasten. Hierbij is gehandeld conform de uitgangspunten die de toezichthouder stelt aan het mogen opnemen van incidentele posten in de begroting. Voor de uitleg welke baten en lasten structureel en incidenteel zijn is het BBV leidend. De commissie BBV heeft daar nadere duiding aan gegeven in zijn notitie structurele en incidentele baten en lasten uit 2018. In het algemeen geldt dat een gemeente structurele taken uitvoert en daarvoor structurele baten en lasten raamt in de begroting. Structurele baten en lasten zijn dus de regel, incidentele baten en lasten zijn de uitzondering. Deze uitzonderingen moeten inzichtelijk gemaakt worden in het verplichte overzicht van incidentele baten en lasten. Voor structurele baten en lasten geldt in het algemeen, dat zij tot nadere besluitvorming voor onbepaalde tijd in de begroting staan. Met andere woorden, er is (nog) geen einddatum bekend. Dit noemt men ook wel structureel bestaand beleid. Incidentele baten en lasten betreffen die posten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden. Deze posten zijn tijdelijk c.q. hebben een eindig doel. Met andere woorden, er is een einddatum bekend. Drie of vier jaar opnemen van een raming is daarbij geen harde scheidslijn meer bij het bepalen of een begrotingspost structureel of incidenteel is. Wanneer de einddatum vier of vijf jaar ligt na het voor het eerst opnemen van een post, kan deze post nog steeds aangemerkt worden als incidenteel. Hoe verder de einddatum ligt na (het hulpmiddel van) drie jaar, hoe minder aannemelijk gemaakt kan worden dat er sprake is van een reële einddatum. Van een begrotingspost waarvan de einddatum over tien jaar ligt kan moeilijk aannemelijk gemaakt worden dat deze post het begrotingssaldo incidenteel beïnvloedt. Waar de grens precies ligt is moeilijk aan te geven, aangezien het BBV geen scherpe definitie geeft wat structureel of incidenteel is. Het BBV laat ruimte aan de decentrale overheden omdat dit past bij de eigen beoordeling van de lokale omstandigheden ('principle based'). De gehanteerde uitgangspunten dienen vooraf in beleidsnota's (bijvoorbeeld de financiële verordening) te zijn vastgelegd.	College-algemeen
76	BvD	Kan het college per investeringsproject met een looptijd langer dan 3 jaar aangeven hoe de actuele realisatiegraad zich verhoudt tot de oorspronkelijke planning en welke projecten	Doorlooptijd investeringen	<i>Van deze vraag is het antwoord nog niet gereed. Wij leveren een zo volledig mogelijke lijst aan bij de beantwoording van de tweede ronde technische vragen. Gezien het aantal lopende investeringsprojecten lukt het ons niet om dit bij de eerste ronde op te leveren.</i>	College - algemeen

		structureel onder-realiseatie vertonen waardoor kapitaallasten onnodig worden doorgeschoven?																											
77	BvD	Kan het college specificeren welk aandeel van de totale personele lasten in 2026 bestaat uit externe inhuur, uitgesplitst per programma en per categorie (adviseurs, projectleiders, IT, communicatie, beleidsondersteuning)?	Externe inhuur per programma	<table><tr><td>Er is een splitsing te maken van de externe inhuur per programma.</td><td></td></tr><tr><td>Programma Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht</td><td>133.100</td></tr><tr><td>Programma Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht</td><td>1.722.500</td></tr><tr><td>Programma Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht</td><td>4.231.300</td></tr><tr><td>Programma Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht</td><td>1.685.200</td></tr><tr><td>Programma Lerend en Ondernemend Dordrecht</td><td>-</td></tr><tr><td>Programma Bouwend en Bereikbaar Dordrecht</td><td>-</td></tr><tr><td>Algemene dekkingsmiddelen</td><td>585.200</td></tr><tr><td>Overhead</td><td>440.800</td></tr><tr><td>Totaal</td><td>8.798.100</td></tr><tr><td colspan="2">Programma Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht is voor bijna € 4.000.000 voor het Ingenieurs Bureau Dordrecht is gelieerd aan de gevoerde activiteiten: projectenorganisatie in de civiele techniek. Het overgrote deel van de inhuurkosten worden besteed aan projectleiding en projectvoorbereiding.</td></tr><tr><td colspan="2">Een verdere splitsing naar categorie is niet mogelijk. Deze wordt niet bijgehouden in de adminstratie.</td></tr></table>	Er is een splitsing te maken van de externe inhuur per programma.		Programma Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht	133.100	Programma Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht	1.722.500	Programma Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht	4.231.300	Programma Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht	1.685.200	Programma Lerend en Ondernemend Dordrecht	-	Programma Bouwend en Bereikbaar Dordrecht	-	Algemene dekkingsmiddelen	585.200	Overhead	440.800	Totaal	8.798.100	Programma Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht is voor bijna € 4.000.000 voor het Ingenieurs Bureau Dordrecht is gelieerd aan de gevoerde activiteiten: projectenorganisatie in de civiele techniek. Het overgrote deel van de inhuurkosten worden besteed aan projectleiding en projectvoorbereiding.		Een verdere splitsing naar categorie is niet mogelijk. Deze wordt niet bijgehouden in de adminstratie.		College-algemeen
Er is een splitsing te maken van de externe inhuur per programma.																													
Programma Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht	133.100																												
Programma Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht	1.722.500																												
Programma Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht	4.231.300																												
Programma Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht	1.685.200																												
Programma Lerend en Ondernemend Dordrecht	-																												
Programma Bouwend en Bereikbaar Dordrecht	-																												
Algemene dekkingsmiddelen	585.200																												
Overhead	440.800																												
Totaal	8.798.100																												
Programma Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht is voor bijna € 4.000.000 voor het Ingenieurs Bureau Dordrecht is gelieerd aan de gevoerde activiteiten: projectenorganisatie in de civiele techniek. Het overgrote deel van de inhuurkosten worden besteed aan projectleiding en projectvoorbereiding.																													
Een verdere splitsing naar categorie is niet mogelijk. Deze wordt niet bijgehouden in de adminstratie.																													
78	BvD	Kan het college toelichten hoe de voorziening voor negatieve grondexploitaties is berekend, welke discontovoet daarbij is gehanteerd en hoe die zich verhoudt tot de parameters in de BBV-richtlijnen?	Voorziening negatieve grondexploitaties	Alle grondexploitaties (zowel winstgevend als verlieslatend) worden gewaardeerd op eindwaarde. Dit is het saldo van alle toekomstige geldstromen tot en met het einde van de looptijd van de exploitatie. Hierbij worden ook de kosten- en opbrengstenstijging (parameters) meegerekend. Bij een verlieslatende exploitatie, wordt ter hoogte van dit saldo een verliesvoorziening getroffen, zoals door uw raad besloten (1795780). Er wordt in deze berekening dus geen discontovoet gebruikt. Dit is conform BBV. Voorziening op contante waarde, waarbij wel sprake is van een discontovoet, is toegestaan volgens BBV, waarbij de voorziening jaarlijks moet worden aangevuld met dezelfde factor als de discontovoet (minimaal 2%).	Tanja de Jonge																								
79	BvD	Welke duurzaamheidsprojecten (zoals wijkgerichte warmteplannen of isolatieaanpak) zijn in 2026 nog niet structureel gedekt binnen het programma duurzaamheid en hoe wordt voorkomen dat incidentele rijksbijdragen structurele verplichtingen scheppen?	Financiële dekking duurzaamheidsprojecten	Bij de duurzaamheidsprojecten is steeds sprake van incidentele uitgaven: we verstrekken subsidies aan inwoners of ontzorgen hen, evenals bedrijven en maatschappelijk vastgoed, met advies. Voor de isolatieaanpak is gedurende de hele looptijd financiering beschikbaar vanuit het Nationaal Isolatie Programma. De personeelskosten die hiervoor nodig zijn, zijn tot de afronding van het NIP in 2030 gedekt vanuit het rijksbudget CDOKE. Voor de isolatiemiddelen uit het Volkshuisvestingsfonds geldt dat er nog incidentele dekking nodig is voor de cofinanciering van de wijk Krispijn; hiervoor wordt een raadsvoorstel opgesteld. Voor de wijkuitvoeringsplannen van de warmtetransitie wordt in deze periode samen met HVC gewerkt aan de eerste concrete wijkbusinesscase, namelijk voor Crabbehof. In de komende maanden wordt duidelijk welke incidentele middelen nodig zijn om tot een haalbaar en betaalbaar aanbod te komen, en of dit volledig gedekt kan worden vanuit beschikbare rijksmiddelen. Kortom: voor alle projecten die in uitvoering zijn of gaan in 2026 is er sprake van dekkende financiering. We voorkomen dat incidentele rijksbijdragen structurele verplichtingen scheppen doordat de aard van de gemeentelijke aanpak zich alleen richt op incidentele gemeentelijke uitgaven.	Tanja de Jonge																								
80	BvD	Hoeveel van de meerjareninvesteringen in vastgoed (onderwijshuisvesting, sportaccommodaties, kantoren) is toe te rekenen aan energiebesparingsmaatregelen, en welke	Kosten energieneutraliteit gemeentelijk vastgoed	Energiebesparingsmaatregelen zijn onderdeel van de investeringskredieten, maar daarin niet apart te onderscheiden. In raadsvoorstellen voor specifieke investeringskredieten zal in veel gevallen een onderbouwing/toelichting zijn gegeven op de te nemen maatregelen.	Tanja de Jonge																								

		terugverdiertijden hanteert het college daarbij in de kapitaallastenberekening?		De terugverdiertijden verschillen per maatregel; voor de afschrijftermijnen voor de investeringen wordt aangesloten bij de nota waarderen en afschrijven.	
81	BvdD	Op welke wijze borgt het college dat de prestatie-indicatoren in de begroting 2026 SMART zijn geformuleerd? Kan een overzicht worden gegeven van de indicatoren die niet meer meetbaar bleken in de jaarrekening 2024 en welke acties daarop zijn genomen?	Indicatoren en resultaatmeting	Met de Auditcommissie is in 2024 een intensief traject doorlopen om te komen tot nieuwe aanvullende indicatoren, naast de verplichte BBV-indicatoren. Een werkgroep van leden van deze Auditcommissie heeft samen met experts van het Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD) en de ambtelijke ondersteuning een set indicatoren geselecteerd die werkbaar zijn. Deze indicatoren zijn door uw raad vastgesteld bij de Begroting 2025 (dit was een besispunt in het raadsvoorstel). De kaders die voor deze aanvullende indicatoren zijn gemaakt door de Auditcommissie hebben betrekking op: * Het informatieniveau moet geschikt zijn voor de raad (niet tot op detailniveau, ook niet te abstract); * Politiek onafhankelijk; * Te gebruiken voor een langere periode (bijvoorbeeld 6 jaar); * Een vergelijking van de data van de indicatoren te kunnen maken in de tijd, niet perse met andere gemeenten; * De indicatoren waar mogelijk elk jaar te meten; * Een beknopte set van indicatoren aan te houden (+/- 3 indicatoren per programma); * Integreren in de begroting 2025 (nulmeting) en verder. In 2024 is hiervoor een nulmeting uitgevoerd door het OCD, waarna deze gegevens waren opgenomen in de Begroting 2025. Dit jaar is tweede meting uitgevoerd, de uitkomsten van deze meting zijn opgenomen in deze begroting over 2026. Conform met het traject dat de Auditcommissie gelopen heeft en de kaders voor deze aanvullende indicatoren, gaat het dus niet om prestatie-indicatoren gekoppeld aan collegebeleid, maar om (21) aanvullende indicatoren die trends volgen en langere tijd te gebruiken zijn. De aanvullende indicatoren zijn achtereenvolgens opgenomen in de Begroting 2025, de Jaarstukken 2024 (gepubliceerd q1/q2 2025), en de Begroting 2026.	Wim van der Kruijff
82	PvdD	Wat verklaart de dalende griffielasten in 2027 en verder?	18	De lasten zijn in 2026 incidenteel hoger omdat een budget beschikbaar is gesteld voor flankerend beleid gekoppeld aan de gemeenteraadsverkiezingen. Dit budget wordt periodiek iedere vier jaar opgevoerd en komt in 2030 weer terug op de begroting van de griffie voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2030.	College-algemeen
83	PvdD	Wordt de raad bij het nieuwe IVP betrokken middels een uitgangspuntennotitie?	21	Ja. Prioriteiten en uitgangspunten worden met de raad besproken voordat het nieuwe IVP wordt opgesteld.	Nanning Mol
84	PvdD	Waarom gelden de ecologische principes alleen voor sommige delen van de stad? En op basis van welk vastgesteld beleid. Kan een kaart worden aangeboden met locaties waar ecologisch beheer wordt toegepast?	27	We hanteren van oudsher grofweg 2 soorten onderhoud: ecologisch en traditioneel. We hebben dat vastgelegd in onze (KOR) handboeken. In de ecologische delen van de stad, zoals het Wittensteinpark, wordt onderhoud gepleegd op basis van ecologische principes. In de traditionele delen (vaak de directe woonomgeving) wordt vooral gestuurd op het (netheids)beeld. Dat betekent overigens niet dat binnen de ecologische delen het netheidsbeeld wordt losgelaten of dat binnen de traditioneel onderhouden delen van de stad de ecologie niet belangrijk is. Sterker nog: we sturen steeds vaker op beide principes. Een voorbeeld daarvan is dat er binnen de traditionele gebieden ook veel aandacht is voor ecologisch maaien.	Tanja de Jonge
85	PvdD	Wat verklaart de dalende binnenstadslasten in 2028 en verder?	26	De lasten dalen met € 75.000 door de ombuigingsmaatregel 2.2.5 Versobering Binnenstadsbedrijf, waarmee de gemeentelijke bijdrage gelijkgesteld wordt aan wat de andere partners ook bijdragen.	Marc Merx
86	PvdD	Er wordt gesteld dat het college speciale aandacht heeft voor onze waardevolle bomen. Op welke manier?	27	In 2024 heeft de raad het bomenprogramma vastgesteld. Daarin is de visie en de ambitie op beheer en onderhoud van de bomen in de stad beschreven. De raad heeft daarbij een budget beschikbaar gesteld dat overeenkomt met scenario C (tot en met 2026). Dat scenario is vooral gericht op 'behouden wat er is'. Budget voor bijvoorbeeld standplaatsverbetering of de zorg voor oude en zieke bomen is er bijna niet.	Marc Merx

				In de recente RIB over de bomen aan de Wolwevershaven geven we aan hoe we met waardevolle bomen in dergelijke projecten omgaan.	
87	PvdD	Wat is het voorziene tijdpad voor het nieuwe kapbeleid?	27	Momenteel zijn we met onder andere de Bomenridders Dordrecht in gesprek om het kapbeleid verder vorm te geven. Naar verwachting zal de raad aan het einde van dit jaar middels een RIB op de hoogte worden gebracht van de voortgang.	Marc Merx
88	PvdD	Legt het college ook strengere eisen op aan emissies van handgereedschap bij aanbestedingen?	28	In 2023 heeft het college, bij de behandeling van de kadernota 2024, de motie 'Blaas de benzinebladblazer weg' (PvdD) toegezegd. Daarmee verzoekt de raad het college om bij nieuwe contracten de inzet van benzinebladblazers te vervangen door emissie loos handgereedschap. We nemen in de aanbestedingen daarnaast ook de wens op om alle werkzaamheden waar machines voor gebruikt worden voor 1 april 2029 volledig emissieloos te laten uitvoeren. Voor handgereedschap geldt daarbij dat dit direct bij aanvang van de overeenkomst emissie loos moet zijn. Daarmee brengen we sinds 2024 de toezegging op de motie in de praktijk.	Marc Merx
89	PvdD	Wanneer worden naar verwachting de eerste klimaatstresstesten voor sportparken gedaan? Wordt hier ook de negatieve impact van kunstgras op de omgevingstemperatuur in meegenomen?	29	De eerste klimaatstresstesten voor sportparken staan gepland voor 2026. De invloed van kunstgras op de omgevingstemperatuur wordt daarin meegenomen. Voor sportpark Krommedijk is in 2025 al een klimaatstresstest uitgevoerd, waarin dit aspect eveneens is meegenomen.	Marc Merx en Tanja de Jonge
90	PvdD	Kan het tijdpad worden geschetst van het onderzoek naar de verdien capaciteit van de Biesbosch (inclusief de stappen die in afgelopen jaren zijn gezet)?	29	In de kadernota van 2024 is geld beschikbaar gesteld voor een onderzoek naar de exploitatie van het Biesboschcentrum, waarbij het belang werd onderstreept van een centrum met recreatieve, educatieve en natuurwaarde. Dit onderzoek 'Florerend Biesboschcentrum' heeft meer inzicht gegeven in de positionering en ontwikkeling van het centrum en het versterken van haar maatschappelijke meerwaarde. Daarnaast bood dit onderzoek aanknopingspunten om de financiële exploitatie te verbeteren. In 2024 en 2025 hebben we deze verbeterpunten doorgevoerd en hierdoor kan uiteindelijk 200K wordt verdiend/bezuinigd. De bestaande taakstelling Biesboschcentrum (€ 670 000) is hiermee deels ingevuld vanuit de exploitatie van het Biesboschcentrum. Er is tevens onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om betaald parkeren in te voeren in het gebied rondom het Biesboschcentrum. Middels een raadsinformatiebrief wordt u hierover dit jaar nog geïnformeerd. Echter de restant taakstelling (€ 570.000 in 2025 aflopend naar € 470.000 vanaf 2027) wordt als bredere opgave gezien voor het hele gebied de Biesbosch. Het College blijft inzetten op het verkennen van oplossingsrichtingen die bijdragen aan een duurzame exploitatie van het gehele gebied, waarbij samenwerking met gebiedspartners, investeringen in voorzieningen en heroriëntatie van bestaande budgetten tot de mogelijkheden behoren. Hiervoor is er een bestuurlijke opdracht uitgezet waarbij we tevens de haalbaarheid van deze bredere opgave onderzoeken. Mogelijke oplossingsrichtingen, worden daarbij integraal verkend. Deze verkenning zal in 2026 plaatsvinden.	Tanja de Jonge
91	PvdD	Welke definitie van een 'passende energiemix' hanteert het college?	30	Wat het college verstaat onder een passende energiemix is onder andere opgenomen in het raadsvoorstel over de mogelijke zoekgebieden voor zon- en windenergie en de daarbij behorende Notitie 'Mogelijke zoeklocaties wind- en zonne-energie Dordrecht'. Het gaat erom de capaciteit van het netwerk zo efficiënt mogelijk te benutten. Het is van belang om de elektriciteitsopwekking zo te organiseren dat de toelevering van elektriciteit aan het net zo gelijkmatig mogelijk verloopt. De combinatie van wind- en zonne-energie kan zorgen voor een gelijkmatiger aanbod van elektriciteit en daarmee wordt het stroomnet efficiënter benut.	Tanja de Jonge

92	PvdD	Wat wordt met ‘verkennen’ bedoeld (fonds voor topsportevenementen)? Welk budget wordt hiervoor gereserveerd en waar komt dat budget vandaan?	40	De verkenning richt zich op een publiek-private samenwerking, waarbij structurele betrokkenheid vanuit het bedrijfsleven wordt nagestreefd. Het budget voor de verkenning komt uit de reguliere middelen van sport en evenementen.	Marc Merx
93	PvdD	Kan het verwachte tijdpad van de ontwikkeling van een lokale aanpak bodemdaling worden geschetst?	30	In 2026 wordt een plan van aanpak opgesteld voor de 'leeraanpak'. Daarna wordt naar verwachting in 2026/2027 gestart met de aanpak. Binnenkort kunt u een RIB verwachten met onze aanpak van de problematiek van niet onderheide woningen en openbare ruimte.	Tanja de Jonge en Rik van der Linden
94	PvdD	Hoe zit het met de voortgang van eventuele geluidsreducerende maatregelen van het Zeehavenbedrijf Dordrecht?	32	Zeehavenbedrijf Dordrecht heeft in 2024 een nieuwe milieuvergunning gekregen. Daarin zijn onder meer geluidvoorschriften opgenomen. Daar moet het bedrijf zich aan houden. Er is geen sprake van een lopend traject of onderzoek naar geluid reducerende maatregelen. In de aanloop naar de nieuwe vergunning is wel uitgebreid met het bedrijf gesproken over de benodigde geluidruimte en maatregelen om de geluidbelasting te verminderen. De uitkomsten daarvan zijn in de nieuwe milieuvergunning vastgelegd.	Maarten Burggraaf
95	PvdD	Wat verklaart het dalende budget groen in 2027? Hoe past dit binnen het uitgangspunt dat structurele lasten vanuit structurele budgetten moeten worden betaald? Dalen in 2027 de structurele lasten op groen?	37	Het dalende budget voor groen in 2027 komt vooral door het vervallen van twee incidentele budgetten: € 872.000 voor vergroening binnenstad en € 650.000 voor tijdelijk boomonderhoud. Daarnaast is er een structurele ombuiging van € 50.000 op groenonderhoud voorzien en stijgen de kapitaallasten met € 87.000 door investeringen zoals het Stadspark. Het uitgangspunt dat structurele lasten uit structurele budgetten moeten worden gedekt, blijft leidend. De structurele ombuiging is beperkt van omvang en past binnen het bredere pakket aan ombuigingen dat vanaf 2027 wordt doorgevoerd om de begroting structureel sluitend te houden. De daling in het budget is vooral het gevolg van het vervallen van tijdelijke (incidentele) middelen.	Marc Merx
96	PvdD	Waarom wordt, voor de uitwerking van het Mobiliteitsplan, gestart met de Oostelijke stadswijken en het centrum?	60	De volgorde van de uit te werken gebieden is bepaald op basis van twee criteria: complexiteit en urgentie. Op beide onderdelen scoorde het centrum hoog. We hebben er echter bewust voor gekozen om eerst te starten met de Oostelijke stadswijken, waar de complexiteit wat lager ligt. Dit geeft ons de ruimte om het nieuwe proces zorgvuldig te testen en eventuele kinderziektes op te lossen. Het centrum wordt vervolgens als tweede gebied uitgewerkt, zodat we de opgedane ervaring direct kunnen toepassen op het meest complexe gebied.	Maarten Burggraaf
97	PvdD	Op welke manier neemt het college de doelstelling om kademuren voor dieren uitklimbaar te maken mee bij de op pagina 108 genoemde instandhoudings- en levensduurverlengingsmaatregelen?	108	In de voorbereiding van kademuurprojecten wordt rekening gehouden met de doelstelling om kademuren voor dieren uitklimbaar te maken. Bij projecten waar vervanging of levensduur verlengend onderhoud plaatsvindt en nog geen voorzieningen zoals watertrappen aanwezig zijn, worden faunatrappen aangebracht. De eerste toepassing hiervan is meegenomen in het kadeproject Achterhakkers.	Rik van der Linden
98	PvdD	Wat is er gebeurd met de bezuinigingsmaatregel over de Grote Kerktoeren? Kan een volledig overzicht worden gegeven van bezuinigingsmaatregelen die niet in 2026 zijn toegepast, met per maatregel een toelichting waarom hiervoor is gekozen?	155	Deze maatregel gaat in per 2027 en is vanaf dat jaar in de begroting verwerkt. Verdere inhoudelijke uitwerking van deze maatregel zal in 2026 plaatsvinden. Het volledige overzicht van maatregelen dat in de begroting is verwerkt, is in bijlage 1 bij de Perspectiefnota 2026 opgenomen; voor de volledigheid is deze bijlage bij de beantwoording van deze technische vragen nogmaals opgenomen. In genoemde bijlage is ook zichtbaar vanaf welk jaar de desbetreffende maatregel opbrengsten oplevert. De maatregelen zijn conform deze bijlage bij de Perspectiefnota 2026 in de Begroting 2026 verwerkt. Daarnaast is door middel van een motie een ombuiging toegevoegd op de Rekenkamer van € 50.000 structureel vanaf 2026. Bij het tempo waarin maatregelen opbrengsten kunnen genereren is rekening gehouden met het feit dat maatregelen in de meeste gevallen een voorbereidingstijd nodig hebben. Daarnaast hebben we gekeken	Wim van der Kruijff

				naar de noodzaak om maatregelen al in 2026 te laten ingaan. Het financieel tekort in de eerste jaren viel immers mee door tijdelijke compensatie vanuit het Rijk.	
99	PvdD	Hoe kan er bij aanleg van kunstgrasvelden rekening gehouden worden met (potentieel) aanwezige flora en fauna als kunstgras het bodemleven vernietigt?	27	Bij de aanleg van een kunstgrasveld komt onvermijdelijk grond vrij en wordt de bodem deels verstoord. We houden hier rekening mee door de bestaande bodemstructuur zoveel mogelijk te behouden, vrijkomende grond waar mogelijk her te gebruiken en verdichting te beperken. De precieze effecten op het bodemleven zijn lastig vast te stellen, omdat deze sterk afhangen van lokale omstandigheden en niet eenduidig wetenschappelijk zijn vastgesteld. Wel is bekend dat kunstgras het oppervlakkige bodemleven verstoort, waardoor we bij aanleg en beheer streven naar een zo beperkt mogelijke impact.	Marc Merx en Tanja de Jonge
100	PvdD	Hoe waarborgt het college de bescherming van ons waardevolle bomenbestand bij met onderhoudsniveau C?	27	Scenario C is vooral gericht op 'behouden wat er is'. Budget voor bijvoorbeeld standplaatsverbetering of de zorg voor oude en zieke bomen is er bijna niet. In de recente RIB over de bomen aan de Wolwevershaven geven we aan hoe we met waardevolle bomen in dergelijke projecten omgaan.	Marc Merx
101	PvdD	Hoe waarborgt het college de biodiversiteit bij toepassen van kunstgrasvelden?	28	Bij de aanleg van kunstgrasvelden richten we sportparken steeds natuurvriendelijker in. Rondom de velden versterken we de biodiversiteit met bosschages en beplanting die voedsel en schuilgelegenheid bieden voor vogels, plaatsen we nestkastjes en insectenhôtels en houden we bij verlichting rekening met vleermuizen. In tussenliggende groenstroken worden inheemse bloemperken en takkenrillen aangelegd om insecten en kleine fauna te ondersteunen. Ook in het beheer van natuurgrasvelden verkennen we met een pilot het gebruik van microklaver, als onderdeel van onze bredere inzet op een gezondere bodem en meer biodiversiteit binnen sportparken.	Marc Merx en Tanja de Jonge
102	PvdD	Kan per bezuinigingsmaatregel worden aangegeven of de bij de Perspectiefnota geraamde besparing ook daadwerkelijk wordt behaald? Kan bij maatregelen waar dit niet lukt worden aangegeven waarom niet?	155	Dat kan op dit moment nog niet. De meeste maatregelen worden momenteel nog verder inhoudelijk uitgewerkt. De maatregelen zijn financieel in de begroting verwerkt. Het komende jaar zullen we op diverse rapportagemomenten (bij de Jaarstukken 2025, de Bestuursrapportage 2026 en de Perspectiefnota 2027) evalueren in hoeverre de maatregelen daadwerkelijk kunnen worden gerealiseerd en of het financieel perspectief wordt behaald. Daartoe hebben we overigens ook een afzonderlijke paragraaf over Ombuigingen opgenomen.	Wim van der Kruijff
103	PvdD	Hoe denkt het college 2.500 tot 3.000 woningen t/m 2026 te realiseren met het huidige tempo en de stikstof-eisen?	57	In de periode 2022 t/m 2024 zijn circa 1.880 woningen gerealiseerd. We verwachten dat in 2025 - 2026 circa 830 woningen worden gerealiseerd in bouwplannen die reeds van start zijn gegaan of weldra starten. Met deze aantallen komen we uit binnen het bereik van 2.500 tot 3.000 woningen in de periode 2022 - 2026.	Maarten Burggraaf

Openstaande vraag na 1 ^e technische vragen ronde								
Nr.	Naam fractie	Technische Vraag	Pag. nr.	Antwoord			Verantwoordelijke Wethouder(s)	
76	BvD	Kan het college per investeringsproject met een looptijd langer dan 3 jaar aangeven hoe de actuele realisatiegraad zich verhoudt tot de oorspronkelijke planning en welke projecten structureel onder-realisatie vertonen waardoor kapitaallasten onnodig worden doorgeschoven?	Doorlooptijd investeringen	Hieronder een overzicht van de projecten met een looptijd langer dan drie jaar, waarvan de datum van oplevering is doorgeschoven			Tanja de Jonge	
					Oplevering oorspronkelijk	Oplevering nu	% Gemaakte kosten t.o.v. planning	Investeringsbedrag totaal
				Investering				
				Charlotte de Bourbon (meerdere kredieten)	eind 2025	eind 2026	60%	€ 4.900.000,00
				Wielwijkpark	eind 2023	eind 2025	80%	€ 2.000.000,00
				Dordtse Mijl (meerdere kredieten)	eind 2023	begin 2025	100%	€ 17.000.000,00
				Geluidschermen Amstelwijck	eind 2024	eind 2025	90%	€ 11.000.000,00
				Van Kinsbergenstraat	eind 2023	eind 2025	100%	€ 710.000,00
				Tromptuinen	eind 2023	begin 2025	100%	€ 3.000.000,00
				Ring Admiraalsplein	eind 2023	begin 2025	100%	€ 1.900.000,00
				Voorbereiding Parkeergarage Spuihaven	eind 2022	eind 2025	90%	€ 640.000,00
				Vergroening binnenstad	eind 2025	eind 2025	90%	€ 550.000,00
				Stadspark Ecologische maatregelen	eind 2024	begin 2025	100%	€ 1.500.000,00
				Stadspark deel Schenkeldijk	eind 2023	eind 2026	28%	€ 1.600.000,00
				Renovatie wijkcentrum Nieuwe Stoof	eind 2022	eind 2026	25%	€ 518.000,00
				Verduurzaming Dalmeijerplein 10-12 (1e fase)	eind 2023	eind 2026	1%	€ 175.000,00
				Verduurzaming Maria Montessorilaan 3 (1e fase)	eind 2023	eind 2026	34%	€ 164.000,00
				Verduurzaming Kerkeplaat 3 (1e fase)	eind 2023	eind 2026	0%	€ 321.000,00
				Verduurzaming Van Baerleplantsoen 30 (1e fase)	eind 2023	eind 2027	5%	€ 326.000,00
				Verduurzaming Nieuwe Haven 29-30 (1e fase)	eind 2023	eind 2027	0%	€ 519.000,00
						eind 2027 of		
				Klimaatinstallatie Kunstmin	eind 2025	eind 2028	3%	€ 4.000.000,00
				Gymlokaal Brouwersdijk (PIUS10)	eind 2021	eind 2025	100%	€ 2.481.000,00
				Gymlokaal Heimerstein (Kristal)	eind 2021	eind 2025	100%	€ 2.237.000,00
				Gymlokaal Latourpad	eind 2021	eind 2027	8%	€ 3.037.000,00
				Gymlokaal Karel Doormanweg (Drechtster)	eind 2021	eind 2025	100%	€ 2.381.000,00
				VSO De Drechtster	eind 2025	eind 2025	88%	€ 10.881.000,00
				Renovatie Hofstraat 5 (Statenschool)	eind 2025	eind 2025	60%	€ 1.100.000,00
				Dordthuis - casco (meerdere deeltkredieten)	eind 2024	medio 2026	72%	€ 126.214.000,00

2 ^{de} technische vragen ronde																																																																											
Nr.	Naam fractie	Technische Vraag	Pag. nr.	Antwoord	Verantwoordelijke Wethouder(s)																																																																						
104	SP	Dank voor de specificatie van het bedrag in 2026, maar hoe is het sterk gestegen bedrag in 2029 dan opgebouwd? Onderdeel van het bedrag in 2026 is een ombuiging op de organisatie van € 225.000. In de PPN (0.2.1.) is het bedrag van de ombuiging op de organisatie € 100.000. Waar komt de verhoging met € 125.000 vandaan en wanneer besloot de raad daartoe?	Heeft betrekking op vraag 7 in de 1 ^e ronde	Het totaal op de stelposten loopt in de meerjarenbegroting omhoog (zie onderstaande tabel). De stijging wordt met name veroorzaakt door twee oorzaken: Ten eerste voor de jaarlijkse prijscorrectie i.v.m. inflatie. Deze cumuleert per jaar. Er is ruim € 7 miljoen voor de verwachte inflatie in 2027 beschikbaar vanuit het accres gemeentefonds (prijsdeel BBP; ongeveer 2,5%) en € 3 miljoen extra voor de reële inflatieverwachting (die richting 4% gaat i.p.v. de 2,5% die uit het pBBP gedekt kan worden). Omdat dit jaarlijkse inflatie is, komt daar elk jaar weer ruim € 10 miljoen bij, dus voor de inflatie 2028, 2029 enzovoort. Ten tweede neemt de stelpost kapitaallasten toe. Dit komt omdat het aantal vervangingsinvesteringen (waarvoor nog geen dekking in de exploitatiebegroting was opgenomen) toeneemt en hiermee ook de kapitaallasten. In het eerste jaar staat hier een negatief bedrag, wat samenhangt met de verwachte vertraging in de uitvoering/realisatie. <table><tr><th colspan="5">Bedragen x € 1.000</th></tr><tr><th>Specificatie product Stelposten</th><th>2026</th><th>2027</th><th>2028</th><th>2029</th></tr><tr><td>Ombuigingen taakstelling Organisatie</td><td>-225</td><td>-252</td><td>-252</td><td>-252</td></tr><tr><td>Stelpost Accres gemeentefonds prijsdeel BBP</td><td>0</td><td>7.744</td><td>15.767</td><td>23.637</td></tr><tr><td>Stelpost Accres volume Algemene Uitkering</td><td>67</td><td>2.995</td><td>5.957</td><td>8.956</td></tr><tr><td>Stelpost Cofinanciering bestaande activiteiten</td><td>-644</td><td>-875</td><td>-875</td><td>-875</td></tr><tr><td>Stelpost Groei van de Stad - uitgaven</td><td>115</td><td>450</td><td>785</td><td>1.152</td></tr><tr><td>Stelpost Inkomsten uit ondernemersactiviteiten</td><td>-245</td><td>-345</td><td>-345</td><td>-345</td></tr><tr><td>Stelpost Kapitaallasten (vervangings-) investering</td><td>-639</td><td>2.807</td><td>3.820</td><td>3.773</td></tr><tr><td>Stelpost Onderbesteding van budgetten</td><td>-25</td><td>-25</td><td>-25</td><td>-25</td></tr><tr><td>Stelpost Personele budgetten</td><td>1.353</td><td>938</td><td>197</td><td>-53</td></tr><tr><td>Stelpost Toegerekende rentebaten programma's en projecten</td><td>500</td><td>500</td><td>500</td><td>500</td></tr><tr><td>Stelposten Taakmutaties Algemene Uitkering</td><td>2.797</td><td>3.597</td><td>2.900</td><td>1.268</td></tr><tr><td></td><td>3.054</td><td>17.534</td><td>28.429</td><td>37.736</td></tr></table> De verwijzing naar de taakstelling ombuigingen betreft niet de bedoelde ombuiging op de organisatie van €100K. De taakstelling ombuiging betreft een stelpost die gevormd is voor ontwikkelingen die ontstaan bij de voortgang van alle ombuigmaatregelen. Zoals afgesproken met u, wordt in de eerstvolgende perspectiefnota inhoudelijke ingegaan op de ontwikkelingen en voortgang van de ombuigingsmaatregelen.	Bedragen x € 1.000					Specificatie product Stelposten	2026	2027	2028	2029	Ombuigingen taakstelling Organisatie	-225	-252	-252	-252	Stelpost Accres gemeentefonds prijsdeel BBP	0	7.744	15.767	23.637	Stelpost Accres volume Algemene Uitkering	67	2.995	5.957	8.956	Stelpost Cofinanciering bestaande activiteiten	-644	-875	-875	-875	Stelpost Groei van de Stad - uitgaven	115	450	785	1.152	Stelpost Inkomsten uit ondernemersactiviteiten	-245	-345	-345	-345	Stelpost Kapitaallasten (vervangings-) investering	-639	2.807	3.820	3.773	Stelpost Onderbesteding van budgetten	-25	-25	-25	-25	Stelpost Personele budgetten	1.353	938	197	-53	Stelpost Toegerekende rentebaten programma's en projecten	500	500	500	500	Stelposten Taakmutaties Algemene Uitkering	2.797	3.597	2.900	1.268		3.054	17.534	28.429	37.736	College-algemeen
Bedragen x € 1.000																																																																											
Specificatie product Stelposten	2026	2027	2028	2029																																																																							
Ombuigingen taakstelling Organisatie	-225	-252	-252	-252																																																																							
Stelpost Accres gemeentefonds prijsdeel BBP	0	7.744	15.767	23.637																																																																							
Stelpost Accres volume Algemene Uitkering	67	2.995	5.957	8.956																																																																							
Stelpost Cofinanciering bestaande activiteiten	-644	-875	-875	-875																																																																							
Stelpost Groei van de Stad - uitgaven	115	450	785	1.152																																																																							
Stelpost Inkomsten uit ondernemersactiviteiten	-245	-345	-345	-345																																																																							
Stelpost Kapitaallasten (vervangings-) investering	-639	2.807	3.820	3.773																																																																							
Stelpost Onderbesteding van budgetten	-25	-25	-25	-25																																																																							
Stelpost Personele budgetten	1.353	938	197	-53																																																																							
Stelpost Toegerekende rentebaten programma's en projecten	500	500	500	500																																																																							
Stelposten Taakmutaties Algemene Uitkering	2.797	3.597	2.900	1.268																																																																							
	3.054	17.534	28.429	37.736																																																																							
105	SP	Voor alle zekerheid om te weten dat we het goed lezen. Tussen 1 januari 2022 en 1 januari 2027 neemt de netto woonvoorraad toe met 2.120 woningen of wel 424 per jaar. De 420 sociale huurwoningen is daarbij nog geen 20% van het totaal.	Heeft betrekking op vraag 14 in de 1 ^e ronde	Tussen 2022 en 2027 groeit de netto woningvoorraad met 1.950 woningen (1.290 in de periode 2022 - 2024 en 660 in 2025 - 2026). Van deze toename betreft circa 420 woningen sociale huur, wat neerkomt op ongeveer 21,5% van het totaal. Dit percentage sluit aan bij het door de raad vastgestelde beleid, waarin is vastgelegd dat bij nieuwbouw minimaal 10% sociale huur wordt gerealiseerd, aangevuld met compensatie voor gesloopte sociale huurwoningen. In de praktijk komt dit neer op ongeveer 20%.	Maarten Burggraaf																																																																						
106	SP	We maken de vraag wat concreter, omdat het antwoord weinig houvast geeft. De externe inhuur is in 2026 geraamd op 4,6%, terwijl dit in 2025 8,48% is. Welk budgettair voordeel is hiermee in de begroting 2026 verwerkt. Welk nadeel ontstaat er als de 4,6% in 2026 in de praktijk 20% is, wetend dat we in tot nu toe zelfs iets hoger uitkomen.	Heeft betrekking op vraag 17 in de 1 ^e ronde	Het percentage inhuur geeft alleen de verhouding weer tussen loonkosten eigen personeel en inhuurkosten. Het zegt niets over het beschikbare budget zelf, maar alleen waaraan de organisatie dat uitgeeft. Er kan dan ook niet gesproken worden over een verwerkt budgettair voordeel. Op het moment dat het percentage inhuur stijgt naar 20% betekent dit niet dat dit leidt tot een nadeel. Het aandeel loonkosten dat ten laste van het budget wordt gebracht zal afnemen (vaste medewerker uit dienst en tijdelijk inhuur op deze formatie) of er komt voor programma's en projecten additionele financiering beschikbaar. De daling van het percentage van het loonbudget tussen begroting 2025 en 2026 van het inhuurbudget is het gevolg van de uitvoering van het beleid om de Toezichtfunctie met eigen personeel te gaan invullen en niet meer via een inhuurconstructie.	Marc Merx																																																																						

107	SP	De discussie over de ombuigingen bij de PPN was gebaseerd op de begrotingsuitkomst 2025-2029. Hierbij is geen onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele posten. Opdracht was dat er een sluitende begroting moest komen. De begrotingsuitkomst 2026-2029 wordt ook op deze basis gepresenteerd met een positieve uitkomst van € 140.000 in 2026. Nu we constateren dat we de uitkomst 2025 en 2026 met dezelfde verkoopopbrengst sluiten maken is het antwoord dat het om een incidentele post gaat. Kunnen we dan voortaan bij ombuigingen uitgaan van de structurele begrotingsuitkomst? Dan doet zich gelijk de vraag voor waarom we zoveel moesten ombuigen nu de structurele uitkomst 2026 € 2,8 miljoen oploopt tot € 9,3 miljoen in 2029 (rapport BDO over de begroting).	Heeft betrekking op vraag 23 in de 1 ^e ronde	Nee, we kunnen bij ombuigingen niet uitgaan van de structurele begrotingsuitkomst. De structurele begrotingsruimte geeft enkel aan in welke mate het de gemeente lukt om structurele lasten te dekken met structurele baten. Dordrecht kent een positief structureel exploitatiesaldo, wat betekent dat we met structurele baten zowel alle structurele lasten als een deel van de incidentele lasten dekken. Een deel van de incidentele lasten wordt daarnaast gedekt uit incidentele baten. Om een sluitende begroting te kunnen opleveren moet echter gekeken worden naar het totale saldo van baten en lasten, dus inclusief reservemutaties en overige incidentele posten (zie pagina 165 t/m 169, pdf B2026). De toepassing naar de paragraaf van het BDO-rapport kan daarom niet 1-op-1 worden gemaakt. Bij het bepalen van de benodigde ombuigingen, zijn we uitgegaan van het (reële) totale meerjarenperspectief. Ook hebben we daarbij nauw contact gehouden met de toezichthouder, de Provincie Zuid-Holland. Daarnaast blijft het van belang te bedenken dat we de komende jaren scherp aan de wind moeten blijven zeilen vanwege omvangrijke vervangingsvraagstukken en de structurele inpassing in onze begroting door maatregelen uit het politiek akkoord die tijdelijk (t/m 2026) begroot zijn.	College-algemeen
108	PvdA	Overstijgend: Niet toepassen gemeentelijke indexering voor subsidies in het jaar 2026: Vraag: Welke organisaties worden rechtstreeks getroffen doordat zij niet worden geïndexeerd en om welk bedrag per organisatie gaat het? Graag een overzicht van de organisaties en de bedragen.	155	In de bijlage (indexatiekorting subsidies), staan de begrote indicatieve kortingsbedragen per instelling/organisatie, waarmee we de budgetten van de verschillende begrotingsproducten hebben af geraamd. Wij wijzen u erop, dat de definitieve kortingsbedragen pas bij het verlenen van de subsidies 2026 bekend zijn.	Wim van der Kruijff
109	PvdA	Financiën: Stadsherstelfonds: Vraag: Wat gaat dat fonds precies doen? Er wordt gesproken over private partijen. Wie zijn die private partijen? Wat zijn de afspraken over hun rol in het Stadsherstelfonds en voor de stad? Om welke gebouwen gaat het? Welke mate van controle heeft de gemeente nog?	155	Het fonds zal er op gericht zijn (zie ook voorbeelden uit andere steden) om monumentaal vastgoed na herinvestering maatschappelijk te exploiteren en het publiek toegankelijk te houden. Het gaat in het raadvoorstel om een principebesluit en labeling van de middelen. De daadwerkelijke oprichting en kapitaalstorting doen we pas zodra tevens private partijen voldoende inleggen. Zo lang we deze stap nog niet kunnen maken is het prematuur om namen bekend te maken. Gedacht wordt om de bibliotheek aan de Groenmarkt in te brengen welke begin dit jaar door gemeente is aangekocht met het voorstel om deze in oude luister te herstellen en tegelijkertijd een publiek toegankelijke functie te laten behouden. Het voorstel hiertoe wordt binnenkort aan uw raad voorgelegd. Bij verkoop kan de gemeente op een aantal elkaar aanvullende manieren sturen: - Publiekrechtelijk – tot op zeker hoogte - op de functie via het bestemmingsplan (slechts op de functie) - Privaatrechtelijk door bij verkoop in de vorm van een kettingbeding nadere restricties te stellen - Tot slot, door als gemeente zelf te participeren via aandeelhouderschap in een dergelijk stadsherstelfonds. Daarmee direct zeggenschap te organiseren op het beleid van een dergelijk fonds als toekomstig eigenaar van de panden.	Maarten Burggraaf
110	PvdA	GS & Z: Beperkt participeren in de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC): Vraag: In hoeverre is de huidige stand van zaken nog actueel om de hogere zorgkosten te minderen, gelet op de nieuwe afspraken in het Integraal Zorgakkoord en het	155	De BRC en IZA/AZWA zijn twee verschillende financiële rijksregelingen met een gezamenlijk doel: het versterken van gezondheid en welzijn in de gemeente. De BRC, is onderdeel van Sportakkoord II in de Brede Spuk en faciliteert de inzet van professionals op lokaal niveau. Terwijl IZA/ASWA beleidsmatig en financieel de samenwerking tussen domeinen (zorg, welzijn, sociaal) versterkt. De regelingen zijn complementair, maar verschillend. De nieuwe afspraken in het IZA/AZWA hebben daarom geen invloed op de ombuiging op de BRC.	Marc Merx

		Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord? Dat de ambitie heeft de zorg- en welzijnssector te verdiepen en te verbreden, de transitie te versnellen, de samenwerking tussen het medische en sociaal domein te versterken en toegankelijke betaalbare zorg voor iedereen te waarborgen.		Het rijk heeft voor 2026 een korting van 10% op de BRC aangekondigd, de beschikking is nog niet ontvangen, dus deze korting is nog niet in de begroting verwerkt. Deze korting levert an sich ook geen voordeel op in de ombuiging. Naast deze korting vanuit het rijk is, als ombuiging, op de gemeentelijke middelen voor de BRC een korting van 10% opgevoerd. De ombuiging betreft dan de gemeentelijke cofinanciering behorend bij de 10% Rijkskorting. De ombuiging op de BRC blijft dus actueel.	
111	PvdA	L & O: Economie: Bijdrage Stichting DEAL: Vraag: Acquisitie & Promotie: Wat is de positieve bijdrage die DEAL levert aan de groei van onze economie – wat betreft aantrekken van bedrijven en stimuleren van innovatie? Graag een overzicht van bedrijven die dankzij DEAL zijn gevestigd in onze regio, en dan met name in Dordrecht, en van het aantal arbeidsplaatsen dat is toegevoegd.	155	De bijdrage aan de Stichting DEAL! is inmiddels beëindigd. DEAL heeft er voor gekozen om als "marktproducent" zelfstandig verder te gaan, zonder zeggenschap van de gemeenten.	Maarten Burggraaf
112	BvD	In het dashboard is te zien dat Omvang Reserves Agenda Dordrecht 2030 tussen 2024 en 2025 met 100 miljoen is afgenomen, een flinke daling in 1 jaar. Is kort aan te geven waar deze 100 miljoen aan is uitgegeven?	7	Dat is voornamelijk het afdekken van het financieel tekort op eindwaarde van de grondexploitatie Maasterras a 74 mln euro (zaak 2025-0048267). De verdere afname van de reserves betreft: • 5,6 mln reserve Spoorzone – ter dekking van gemaakte kosten • 3,7 mln reserve Geluidsscherm Amstelwijck – ter dekking van gemaakte kosten • 3,1 mln reserve Stadspark - ter dekking van gemaakte kosten • 2,7 mln reserve Dordts Leerprogramma - Uitvoeringskosten Dordts Leerprogramma (raadsvoorstel 2025-0059918) • 2,6 mln reserve Ruimte voor banen - afdekking onrendabele top 3e Merwedehaven (raadsvoorstel 2025-0039369) • 2,0 mln reserve Ruimte voor banen - verschuiving van de dekking onrendabele top Dordrecht Capital DK I en II van 2024 naar 2025 (via burap 2025) • 6 mln aan meerdere kleinere (< 2 mln) onttrekkingen	Wim van der Kruijff
113	BvD	Tegelijkertijd is de Netto Schuldquote opgelopen van 28% in 2024 naar 49% in 2025. Deze correlatie met de vorige vraag (nr 112) begrijp ik wel. Maar ik zie ook de Netto Schuldquote verder oploopt in de toekomst waar we ons zorgen over maken. We zitten nog onder de toegestane maximale Netto Schuldquote maar welke maatregelen worden er genomen om deze niet uit de hand te laten lopen?	98	De huidige netto schuldquote ligt voor de begroting 2026 met 54% ruim onder het toelaatbare maximum van 130%. Op het moment dat de netto schuldquote de 90% bereikt vindt een eerste signalering plaats, waarbij een stoplicht bij wijze van spreken van groen op oranje springt. We houden we gedurende het jaar alle financiële kengetallen waaronder de netto schuldquote in de gaten.	Wim van der Kruijff
114	BvD	In aanvulling op vraag 6 van de SP: Ook uit het dashboard blijkt dat Dordrecht de afgelopen jaren achterblijft bij het landelijk gemiddelde op het gebied Gemiddeld besteedbaar inkomen. Helaas bungelt Dordrecht al jaren onderaan de sociaal-economische lijst van 50 grootste steden. Welke concrete maatregelen worden er genomen om deze achterstand in te lopen?	5	De sociaaleconomische positie van Dordrecht blijft achter bij andere gemeenten. In de Atlas voor Gemeenten stond Dordrecht op dit punt in 2023 op plek 42 van de 50 grootste gemeenten. Deze positie wijkt niet af van het beeld van de afgelopen jaren. Juist ook om deze sociaaleconomische positie te versterken, is de Agenda Dordrecht 2030 (met bijbehorende investeringsprogramma's) in het leven geroepen om te bouwen aan een sociaal en economisch sterkere stad. Daarmee wordt ingezet op de groei van het aantal inwoners van de stad en groei van de economische ontwikkeling, om de voorzieningen in Dordrecht te kunnen behouden en de kwaliteit van leven in de stad verhogen.	College-algemeen

115	BvD	Op blz. 50 van de online begroting staat een tabel met BBV indicatoren. Waaruit blijkt dat de woonlasten voor een éénpersoonshuishouden nauwelijks verschillen met die van een meerpersoonshuishouden. De Woonlasten voor éénpersoonshuishouden is ruim 97% van de G40 gemeenten, terwijl de woonlasten voor een meerpersoonshuishouden bijna 91% is, een stuk lager dan voor een éénpersoonshuishouden. Graag een toelichting waaruit deze woonlasten bestaan en waarom er maar €17 verschil inzigt tussen een en meerpersoonshuishoudens.	50	Op de genoemde pagina zijn de woonlasten Dordrecht vergelijken met de woonlasten van G40. Om dit mogelijk te maken zijn de woonlasten van 2025 opgenomen. De verdeling van de woonlasten voor meerpersoonshuishoudens is opgenomen in het overzicht Woonlasten (p63 van de digitale begroting). Het verschil van € 17 voor éénpersoonshuishoudens wordt veroorzaakt doordat éénpersoonshuishoudens minder afvalstoffenheffing betalen. Voor de OZB en de rioolheffing bestaat geen verschil in tarief tussen één of meerpersoonshuishoudens.	Wim van der Kruijff
116	BvD	Als aanvulling op de vraag 16 van de SP, ook wij hadden de vraag waar PIJOFACH voor staat, deze is inmiddels beantwoord. Een vervolg vraag hierop: Betalen onze partnergemeente nu voldoende om alle kosten te dekken die Dordrecht als centrumgemeente voor deze gemeente uitvoert? Graag met toelichting.	70	De PIJOFACH kosten die gemaakt worden door Dordrecht in de rol als centrumgemeente worden via een vastgestelde verdeelsleutel, toegewezen aan de deelnemende gemeente. Deze verdeelsleutel verdeelt alle begrote kosten. Eventuele incidentele kosten als gevolg van extra werkzaamheden worden achteraf op basis van nacalculatie afgerekend.	Marc Merx
117	BvD	Artificial Intelligence (AI) dringt overal in door, ook in financiële documenten, is bij het opstellen van de begroting 2026 gebruik gemaakt van AI, zo ja is aan te geven waar? Kan er voortaan een paragraaf worden opgenomen met een toelichting of er gebruik is gemaakt van AI, hoe en waar, in alle toekomstige P&C documenten inclusief de documenten van onze accountant? Zie ook: https://www.ad.nl/tech/duur-deloitte-rapport-zit-vol-onzin-door-ai-australische-overheid-krijgt-geld-terug~a799bd0a/	nvt	Bij het opstellen van de begroting 2026 is er geen gebruik gemaakt van Artificial Intelligence.	College-algemeen
118	BvD	Op blz. 25 van de online begroting staat 'We vertalen dit naar de nieuwe bomenlijst - Waarom en wat is er mis met de oude bomenlijst?	25 (27 van papieren begroting)	De huidige bomenlijst is niet meer up to date. Daarnaast is de lijst wat vervuild geraakt. Door de Bomenridders Dordrecht is daarnaast opgemerkt dat de gepubliceerde kaart en de PDF op de website van de gemeente niet met elkaar overeenkomen. Er zijn inmiddels ook andere inzichten die maken van een lijst met bomen wellicht niet meer voldoet. Daarom werken we momenteel aan het opstellen van (criteria voor) een Bomenkaart.	Marc Merx

119	BvD	In 2026 zetten we vaker in op de toepassing van de methode Milieu Kosten Indicator. Hoeveel administratie gaat dit extra op opleveren, hoeveel duurder worden projecten gemiddeld en hoeveel langer gaat de uitvoering van projecten duren door het toepassen van de methode Milieu Kosten Indicator? Is hier iets over te zeggen?	28	De methode Milieu Kosten Indicator is een landelijk bekende methode voor het vaststellen van de milieu impact van projecten in de openbare ruimte. Vanuit de rijkoverheid komt er regelgeving waarin wij als publiek opdrachtgever verplicht worden de methode MKI te gebruiken. De extra administratie op projecten is beperkt: veel gegevens zijn al beschikbaar bij het opstellen van het ontwerpen en bestekken. De extra kosten zijn daardoor minimaal en projecten worden binnen bestaande planning gerealiseerd. Bij de projecten waarbij we de methode nu inzetten gebeurt dit op ten minste twee momenten in het proces: na de raming van het voorlopig ontwerp en bij het opstellen van het definitieve bestek. Het opstellen van deze berekeningen kost naar verwachting twee tot vier uur. Het bespreken van de uitkomsten en eventueel doorvoeren van optimalisaties in het ontwerp om de milieubelasting te verlagen past binnen het reguliere ontwerpproces.	Tanja de Jonge
120	BvD	In 2026 isoleren we hiermee ruim 600 woningen in Dordrecht' staat in de begroting - Uitstekend maar dat zullen allemaal corporatiewoningen zijn. Hoe gaat de gemeente particuliere verhuurder stimuleren om hun vastgoed ook te verduurzamen? Wij hebben het gevoel dat deze groep buiten alle regelingen valt.	29	Deze 600 woningen betreffen particuliere koopwoningen die we met ondersteuning en subsidie vanuit het Nationaal Isolatieprogramma helpen verduurzamen. Het gaat hierbij dus niet over corporatiewoningen. Met de woningbouwcorporaties zijn afspraken gemaakt om alle woningen met een slecht Energielabel (E,F,G) voor 2028 geïsoleerd te hebben. Het Rijk heeft besloten dat alle huurwoningen met energielabel E, F of G uiterlijk op 1 januari 2029 verbeterd moeten zijn naar minimaal label D. Deze verplichting wordt vastgelegd in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) vanaf 2026. Particuliere verhuurders kunnen via de Subsidieregeling Verduurzaming en Onderhoud Huurwoningen (SVOH, landelijke regeling) subsidie aanvragen voor het verduurzamen van hun vastgoed. In aanvulling hierop is er vanuit de subsidieregeling Crabbhof isoleert subsidie beschikbaar voor particulier verhuurde woningen. De gemeentelijke ondersteuning is gericht op huurders, zodat zij met hun particuliere verhuurder in gesprek kunnen gaan over energiebesparende maatregelen. De verhuurder is op basis van het initiatiefrecht verplicht om de energiebesparende maatregelen te realiseren, mits de huurder bereid is hier een redelijke huurverhoging voor te accepteren. Deze ondersteuning wordt aangeboden onder de naam Verduurzamen voor Huurders (VVH) en wordt uitgevoerd door Woonadvies Dordrecht	Tanja de Jonge
121	BvD	Daarnaast stellen we saneringsprogramma's op voor de ruim 1.000 saneringswoningen die we hebben in Dordrecht - Wat verstaat het college onder saneringswoningen, zijn dit corporatiewoningen in slechte staat, worden deze gerenoveerd of gesloopt? Waar staan deze? Van wie zijn deze saneringswoningen? Graag meer informatie over saneringswoningen.	32	De gemeente heeft in het kader van de Eindmelding (vóór 1 januari 2009) circa 1090 woningen bij het Rijk gemeld die op 1 maart 1986 een geluidbelasting vanwege wegverkeerslawaaï ondervonden van 60 dB (A) tot en met 64 dB (A)) en waar gevelmaatregelen door de gemeente als enige oplossing wordt gezien. Het betreft zogenaamde B-lijst woningen. Deze woningen zijn op de landelijke voorraad met saneringssituaties geplaatst en komen daarmee mogelijk in aanmerking voor sanering. De gemeente heeft de B-lijstwoningen geclusterd in negen projecten. Het betreft de Krispijnseweg, Brouwersdijk eo, Schil Oost, Schil West, Land van Valk, Crabbhof, Laan der VN, Merwedestraat/Baanhoekweg en de zogenaamde restant woningen. Voor Brouwersdijk eo is het saneringsprogramma al vastgesteld en wordt op korte termijn gestart met de vervolgfase; het gevelonderzoek. voor Krispijn is het concept-saneringsprogramma gereed en wordt in november geagendeerd voor het college ten behoeve van de bekendmaking. De overige projecten volgen in 2026 en 2027. Voor de negen projecten heeft de gemeente voorbereidingssubsidie (VBT) aangevraagd voor het opstellen van het akoestisch onderzoek en het saneringsprogramma. Alle aanvragen zijn gehonoreerd en zijn voorschotten uitgekeerd. Ook voor de maatregelen die uit het saneringsprogramma vloeien kan de gemeente subsidie aanvragen.	Tanja de Jonge

122	BvD	‘De complexiteit van de vragen van onze inwoners in de Stadswinkel neemt toe. Dit komt onder andere door toenemende vergrijzing, bevolkingsgroei en immigratie.’ en ‘We willen inwoners zoveel mogelijk op één plek en in één keer helpen.’ staat in de begroting maar toch worden voornamelijk ouderen en andere die digitaal niet vaardig zijn verwezen om hun zaken online te regelen. De gemeente gaat er te makkelijk vanuit dat iedereen digitaal vaardig is, wat gaat het college doen om deze Dordtenaren toch zo goed mogelijk te helpen?	12	We onderkennen dat de digitalisering niet voor iedereen vanzelfsprekend of realistisch is. Daarom zetten we ook in op digitale inclusie; digitale diensten moeten begrijpelijk en toegankelijk zijn voor iedereen. En natuurlijk zijn en blijven we daarnaast ook op andere manieren bereikbaar. Niet alle dienstverlening kan en hoeft digitaal te zijn. We blijven aan de balie of aan de telefoon net als nu fysiek en persoonlijk bereikbaar. Te denken valt dan aan onze inwoners met een beperkte taalvaardigheid, inwoners zonder digitale middelen, ouderen, maar ook jongeren die moeite hebben formele digitale processen of wanneer persoonlijk contact door een ingrijpende levensgebeurtenis essentieel is. We bieden ruimte voor eigen regie waar dat kan, maar staan dichtbij wanneer het ingewikkeld wordt. Zo zorgen we ervoor dat iedereen, digitaal vaardig of niet, kan rekenen op een gemeente die luistert, helpt en naast de inwoner staat.	Rik van der Linden
123	BvD	De genoemde ‘Producten- en dienstencatalogus (PDC)’, kunnen we deze ontvangen?	15	Nee dat kan niet, deze is nog niet definitief en vastgesteld.	Mark Merx
124	BvD	Graag meer toelichting over ‘Hiermee kunnen ontwikkelaars hun zorgplicht verleggen middels een afkoopsom van de parkeernorm of een bijdrage voor mobiliteitsmaatregelen naar de gemeente.’	60	Als het niet mogelijk is om aan de parkeernorm te voldoen, kan een initiatiefnemer het college verzoeken om toch een omgevingsvergunning te verlenen. Daarbij moet worden aangetoond dat realisatie van parkeerplaatsen op eigen terrein of elders niet haalbaar is. Het college kan dan besluiten een afkoopregeling toe te passen: voor elke niet gerealiseerde parkeerplaats wordt een bijdrage betaald aan een mobiliteitsfonds. Daarmee neemt de gemeente de verantwoordelijkheid voor de parkeeroplossing over. Deze regeling wordt momenteel verder uitgewerkt en komt naar verwachting in 2026 ter besluitvorming naar de raad.	Rik van der Linden
125	BvD	Daarom zetten we ons in om te komen tot een betere benutting van ‘verborgen’ parkeercapaciteit’. Is er een overzicht waar deze parkeerplekken zich bevinden, hoeveel het er zijn en op welke tijden deze beschikbaar zijn?	61	In 2023 zijn, in samenwerking met marktpartij ParkBee, 17 locaties in de binnenstad van Dordrecht onderzocht en aangeschreven. Het doel was om samen met de eigenaren te verkennen of hun privéparkeerplaatsen of stallingsgarages via het ParkBee-concept (www.parkbee.com) dubbel gebruikt konden worden. Geen van de benaderde eigenaren heeft destijds positief gereageerd, waardoor het voor ParkBee niet mogelijk was om het concept in Dordrecht te realiseren. In 2026 wordt opnieuw bekeken of er alsnog mogelijkheden zijn om dit concept toe te passen. De specifieke locaties moeten nog in kaart worden gebracht en een private partner moet nog worden benaderd. Meer informatie en eerdere besluiten vindt u hier: Vorig jaar 22 oktober heeft u een raadsinformatiebrief ontvangen over de schuifoperatie in relatie tot het parkeren op de juiste plaats: https://raad.dordrecht.nl/Documenten/ONGETEKENDE-RIB-Schuifoperatie-Parkeren-1.pdf en is aan u gepresenteerd op 19 november 2024: https://raad.dordrecht.nl/Documenten/Presentatie-bij-RIB-Schuifoperatie-Parkeren-technische-sessie-19-11-2024.pdf. Vervolgens is op 15 april 2025 het voorstel voor tariefdifferentiatie bij parkeren vastgesteld. Met dit voorstel wordt ingezet op een meer sturend parkeerbeleid, waarbij via prijsverschillen wordt geprobeerd het parkeergedrag van automobilisten te beïnvloeden. Zo worden zij gestimuleerd om op een meer passende en logische plek te parkeren: https://raad.dordrecht.nl/Documenten/GETEKEND-Raadsvoorstel-Vaststellen-van-Tariefdifferentiatie-parkeren-01042025-2.pdf. In de begroting staat op bladzijde 61 aangegeven welke stappen in de schuifoperatie parkeren u in 2026 en verder mag verwachten gerelateerd aan de ambities voor parkeren en mobiliteit.	Rik van der Linden
126	BvD	De BBV-indicator Nieuwbouw - per 1.000 woningen daalt met meer dan de helft in de begroting 2026, is hier een duidelijke verklaring voor? Hoe moeten we deze tabel precies lezen? Er staat een waarde van 5,3 onder kopje Begroting 2026 maar achter	62	De BBV-indicator "Nieuwbouw – per 1.000 woningen" (op pagina 62 van de PDF versie van de begroting) betreft nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen zoals transformaties. In onderstaand overzicht staan het aantal nieuw gebouwde woningen (per 1.000 woningen) per jaar weergegeven. Te zien is dat de laatst bekende waarde (5,3) uit 2024 komt, deze waarde is als meest recent in de Begroting 2026 opgenomen. In de Jaarstukken 2024 (begin 2025 gepubliceerd) kwam de meest recente data uit 2023 (12,3). Een verklaring tussen de daling van 2023 ten opzichte van 2024 is dat er in 2024 minder nieuwe woningen zijn opgeleverd dan in 2023. Enkele plannen zijn verder in tijd geschoven en worden alsnog in 2025 of later opgeleverd.	Wim van der Kruijff

		deze waarde staat tussen haakjes (2024), beetje onduidelijk, graag uitleg.		<table><tr><th>Nieuw gebouwde woningen (per 1.000 woningen)</th><td></td><td></td></tr><tr><td></td><th>Gemeente Dordrecht</th><th>Nederland</th></tr><tr><td>2020</td><td>6,9</td><td>8,9</td></tr><tr><td>2021</td><td>9,1</td><td>8,9</td></tr><tr><td>2022</td><td>2,8</td><td>9,3</td></tr><tr><td>2023</td><td>12,3</td><td>9,1</td></tr><tr><td>2024</td><td>5,3</td><td>8,4</td></tr></table> Bron: Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research. Ook te vinden via: https://www.waarstaatjegemeente.nl/mosaic/dashboard/besluit-begroting-en-verantwoording--bbv-	Nieuw gebouwde woningen (per 1.000 woningen)				Gemeente Dordrecht	Nederland	2020	6,9	8,9	2021	9,1	8,9	2022	2,8	9,3	2023	12,3	9,1	2024	5,3	8,4	
Nieuw gebouwde woningen (per 1.000 woningen)																										
	Gemeente Dordrecht	Nederland																								
2020	6,9	8,9																								
2021	9,1	8,9																								
2022	2,8	9,3																								
2023	12,3	9,1																								
2024	5,3	8,4																								
127	BvD	De tabel op pagina 151 (online versie) blijft de balans voor deze hele tabel van 2026-2029 gelijk? Helaas staan er geen Lasten en Baten bij de jaren 2027, 2028 en 2029 kan dit geïnterpreteerd worden als een schatting?	pag 151 (web)	Een uitsplitsing van de baten en lasten zijn zichtbaar in de begroting (papieren versie) pagina 66. De jaren 2027-2028-2029, zijn in de online versie gecompriemd weergegeven, waardoor enkel de totalen voor deze jaren zichtbaar zijn.	College algemeen																					
128	BvD	Recent is de verhoging van de parkeerbelasting aangenomen door de raad, waarin de parkeerbelasting opbrengsten de komende jaren stijgen met z'n €2,5 miljoen per jaar. Waarom zien we dit niet terug in deze tabel?	87	De verhoging van de parkeerbelasting, die neerkomt op €2,5 miljoen meeropbrengst, is verwerkt in de meerjarenbegroting. Deze aanpassing is onderdeel van een separaat raadsvoorstel dat reeds in de financiële ramingen is meegenomen. U ziet deze stijging niet als een aparte mutatie in deze tabel terug. Daarnaast is het belangrijk om te benadrukken dat de parkeeropbrengsten in de begroting zijn gepresenteerd volgens de systematiek van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Dit betekent dat de inkomsten zijn verdeeld over meerdere taakvelden. In het taakveld 'Parkeerbelasting' zijn uitsluitend de opbrengsten van straat parkeren en naheffingen opgenomen. De baten uit parkeergarages en overige parkeeractiviteiten vallen onder andere taakvelden. Door deze administratieve indeling is de totale opbrengststijging van €2,5 miljoen niet direct zichtbaar in dit overzicht, maar de verhoging is wel degelijk verwerkt in de totale financiële kaders van de begroting.	Wim van der Kruijff																					

129	BvD	Er zijn 3 subsidie ontvangers die in totaal 66.6% van alle subsidies ontvangen, Stichting Cultuureducatie, Stichting Kunstmin en Stichting Openbare Bibliotheek AanZet. Is het mogelijk om een kort overzicht te ontvangen van wat komt er financieel binnenkomt aan gemeentelijke subsidies, kaartverkoop, andere subsidies, andere inkomsten tegenover de uitgaven aan personeel, onderhoud, huur, evenementen-kosten enzovoort. Met als extra vraag, hoeveel eigen/vreemd vermogen, vastgoed en andere bezitten hebben deze stichtingen op dit moment?	199	Bedragen zijn ontleend aan de laatst gepubliceerde jaarrekening van de instellingen *) de bedragen ontleend aan samengestelde balans van de bibliotheek voor 12 gemeenten <table><thead><tr><th colspan="4">bedragen x €1.000</th></tr><tr><th></th><th>Kunstmin</th><th>Cultuureducatie</th><th>Bibliotheek</th></tr></thead><tbody><tr><td colspan="4">baten</td></tr><tr><td>subsidie DRD</td><td>3.305</td><td>2.357</td><td>3.211</td></tr><tr><td>overige subsidie</td><td>1.262</td><td>1.633</td><td>920</td></tr><tr><td>tickets/lesgeld/leenbijdrage</td><td>757</td><td>1.398</td><td>319</td></tr><tr><td>horeca/events</td><td>879</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>overige baten/fondsen</td><td>393</td><td>317</td><td>199</td></tr><tr><td>totaal baten</td><td>6.596</td><td>5.705</td><td>4.649</td></tr><tr><td colspan="4">lasten</td></tr><tr><td>personeel</td><td>2.206</td><td>4.183</td><td>3.077</td></tr><tr><td>programmering</td><td>1.351</td><td>470</td><td></td></tr><tr><td>organisatie</td><td>347</td><td>576</td><td>188</td></tr><tr><td>huisvesting</td><td>1.987</td><td>714</td><td>721</td></tr><tr><td>horeca/events</td><td>409</td><td>0</td><td></td></tr><tr><td>afschrijvingen</td><td>227</td><td>53</td><td></td></tr><tr><td>overige</td><td>-34</td><td>-14</td><td>894</td></tr><tr><td>totaal lasten</td><td>6.493</td><td>5.982</td><td>4.880</td></tr><tr><td>resultaat (voor bestemming</td><td>103</td><td>-277</td><td>-231</td></tr><tr><td>vrij besteedbare reserves</td><td>677</td><td>169</td><td>473</td></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>2226</td><td>434</td><td>752 *)</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>1955</td><td>1209</td><td>3137 *)</td></tr></tbody></table> Kunstmin en Cultuureducatie huren en hebben geen vastgoed in eigendom Bibliotheek beschikte in 2024 over het eigendom van het pand aan de Groenmarkt Overige lokaties worden gehuurd. Het pand Groenmarkt is vooruitlopend op de verhuizing naar het Dordthuis verkocht. De verkoopopbrengst valt toe aan de hogere huisvertingslasten voor het Dordthuis	bedragen x €1.000					Kunstmin	Cultuureducatie	Bibliotheek	baten				subsidie DRD	3.305	2.357	3.211	overige subsidie	1.262	1.633	920	tickets/lesgeld/leenbijdrage	757	1.398	319	horeca/events	879	0	0	overige baten/fondsen	393	317	199	totaal baten	6.596	5.705	4.649	lasten				personeel	2.206	4.183	3.077	programmering	1.351	470		organisatie	347	576	188	huisvesting	1.987	714	721	horeca/events	409	0		afschrijvingen	227	53		overige	-34	-14	894	totaal lasten	6.493	5.982	4.880	resultaat (voor bestemming	103	-277	-231	vrij besteedbare reserves	677	169	473	Eigen vermogen	2226	434	752 *)	Vreemd vermogen	1955	1209	3137 *)	Rik van der Linden Mark Merx Wim van der Kruijff
bedragen x €1.000																																																																																													
	Kunstmin	Cultuureducatie	Bibliotheek																																																																																										
baten																																																																																													
subsidie DRD	3.305	2.357	3.211																																																																																										
overige subsidie	1.262	1.633	920																																																																																										
tickets/lesgeld/leenbijdrage	757	1.398	319																																																																																										
horeca/events	879	0	0																																																																																										
overige baten/fondsen	393	317	199																																																																																										
totaal baten	6.596	5.705	4.649																																																																																										
lasten																																																																																													
personeel	2.206	4.183	3.077																																																																																										
programmering	1.351	470																																																																																											
organisatie	347	576	188																																																																																										
huisvesting	1.987	714	721																																																																																										
horeca/events	409	0																																																																																											
afschrijvingen	227	53																																																																																											
overige	-34	-14	894																																																																																										
totaal lasten	6.493	5.982	4.880																																																																																										
resultaat (voor bestemming	103	-277	-231																																																																																										
vrij besteedbare reserves	677	169	473																																																																																										
Eigen vermogen	2226	434	752 *)																																																																																										
Vreemd vermogen	1955	1209	3137 *)																																																																																										
130	BvD	In de toelichting geeft het college aan dat posten met een looptijd van vier tot vijf jaar nog als incidenteel kunnen worden aangemerkt. Kan het college per programma aangeven hoeveel van de als ‘incidenteel’ geboekte posten langer dan drie jaar doorlopen en wat de totale omvang daarvan is?	Structureel Versus incidenteel	Vrijwel alle incidentele posten zijn voor maximaal drie jaar in de begroting opgenomen. Uitzondering vormen grondexploitaties en beheerlasten van dispositiepanden. Deze zijn wel meerjarig begroot, maar worden conform de voorschriften als incidenteel beschouwd, omdat zij tijdelijk en projectgebonden zijn en geen structurele, terugkerende activiteiten betreffen. <table><thead><tr><th rowspan="2">Programma</th><th rowspan="2">Incidentele post</th><th colspan="4">Lasten</th><th colspan="4">Baten</th></tr><tr><th>2026</th><th>2027</th><th>2028</th><th>2029</th><th>2026</th><th>2027</th><th>2028</th><th>2029</th></tr></thead><tbody><tr><td>Bouwend en bereikbaar</td><td>Grondexploitaties</td><td>78.803</td><td>52.608</td><td>47.345</td><td>36.676</td><td>90.146</td><td>58.986</td><td>52.865</td><td>39.749</td></tr><tr><td>Algemene Dekkingsmiddelen</td><td>Beheerlast dispositiepanden</td><td>94</td><td>88</td><td>88</td><td>88</td><td>323</td><td>323</td><td>323</td><td>323</td></tr><tr><td></td><td></td><td>78.897</td><td>52.696</td><td>47.433</td><td>36.764</td><td>90.469</td><td>59.309</td><td>53.188</td><td>40.072</td></tr></tbody></table>	Programma	Incidentele post	Lasten				Baten				2026	2027	2028	2029	2026	2027	2028	2029	Bouwend en bereikbaar	Grondexploitaties	78.803	52.608	47.345	36.676	90.146	58.986	52.865	39.749	Algemene Dekkingsmiddelen	Beheerlast dispositiepanden	94	88	88	88	323	323	323	323			78.897	52.696	47.433	36.764	90.469	59.309	53.188	40.072	Wim van der Kruijff																																								
Programma	Incidentele post	Lasten					Baten																																																																																						
		2026	2027	2028	2029	2026	2027	2028	2029																																																																																				
Bouwend en bereikbaar	Grondexploitaties	78.803	52.608	47.345	36.676	90.146	58.986	52.865	39.749																																																																																				
Algemene Dekkingsmiddelen	Beheerlast dispositiepanden	94	88	88	88	323	323	323	323																																																																																				
		78.897	52.696	47.433	36.764	90.469	59.309	53.188	40.072																																																																																				

131	BvD	Aangezien het onderscheid tussen structureel en incidenteel beleidsmatig ruimte laat voor interpretatie; heeft het college een vast intern toetsingskader of rekenregel vastgesteld om deze beoordeling te uniformeren binnen de organisatie?	Structureel versus incidenteel	Er is geen afzonderlijk intern toetsingskader vastgesteld. We volgen de landelijke BBV-richtlijnen en het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader. Uniformiteit wordt geborgd door toepassing van deze kaders. In geval van twijfel vindt afstemming plaats met de toezichthouder.	Wim van der Kruijff
132	BvD	Kan het college voorbeelden geven van posten die in 2025 incidenteel waren, maar in de begroting 2026 als structureel zijn opgenomen en welke argumentatie daarvoor is gebruikt?	Structureel versus incidenteel	Er zijn geen posten die in 2025 als incidenteel zijn aangemerkt en in de begroting 2026 als structureel zijn opgenomen.	Wim van der Kruijff
133	BvD	In de eerste beantwoording kon nog geen overzicht worden gegeven van projecten met structurele onderbesteding. Kan het college nu een overzicht leveren van projecten, die over meerdere jaren een lage realisatiegraad (<70%) laten zien en aangeven of deze vertraging financieel voordeel of risico oplevert?	Doorlooptijd en realisatiegraad investeringsprojecten	Dit betreft dezelfde projecten die onder vraag 76 zijn genoemd. Daarnaast wordt structureel een klein deel van de meerjarige onderhoudsgelden (kademuren, wegen en VRI's) niet uitgegeven. Financieel gezien is dit een risico voor de uitvoering; bij de kredietaanvragen wordt gerekend met prijspeil einde werk. Als de uitvoering vertraagt blijft per saldo minder geld over voor de uitvoering.	College algemeen
134	BvD	Hoeveel rentebaten zijn in 2025 gerealiseerd als gevolg van het uitstellen van investeringsuitgaven en hoe wordt dit in 2026 verwerkt in de kapitaallasten?	Doorlooptijd en realisatiegraad investeringsprojecten	Als gevolg van het gebruik van verschillende financieringsvormen is het momenteel niet mogelijk een exacte berekening te maken. Om in de begroting een zo realistisch mogelijke verwerking op te nemen van de verwachte kapitaalslasten. Is met de kennis die er is over de investeringsrealisatie omstreeks de maanden augustus, september 2025. De begrote kapitaalslasten (rente en afschrijvingslasten) berekend. Hierbij is met extra aandacht gekeken naar het reëel in omvang en in tijd begroten van de investeringen door zowel het college als de ambtelijke top; al zijn sommige factoren niet altijd in eigen hand.	College algemeen
135	BvD	Worden structurele vertragingen bij investeringsprojecten meegenomen in de herijking van de stelpost 'onder uitputting' kapitaallasten' en zo ja, op welke wijze?	Doorlooptijd en realisatiegraad investeringsprojecten	De onderbouwing van de stelpost onder uitputting kapitaallasten is dat we structureel over de gehele portefeuille investeringsprojecten middelen over houden. Als die trend veranderd wordt de stelpost daarop aangepast. Dit wordt in zijn totaliteit bekeken, niet per apart investeringsproject.	College algemeen
136	BvD	Wat is het percentage externe inhuur in 2025 per programma (t.o.v. de totale personele lasten) en welke functies of taken zijn langdurig met externen ingevuld?	Externe inhuur en personeelslasten	De sturing op het beperken van de inhuur is belegd bij het management. Operationeel houden teamleiders zich hier mee bezig. Deze teams werken vaak aan meerdere programma's en de kosten van deze teams worden daarom verdeeld over meerdere programma's. Dit gegeven maakt een beoordeling van het percentage inhuur per programma niet bijzonder geschikt voor de beoordeling van het beleid om inhuur binnen de organisatie te beperken. De krapte op de arbeidsmarkt in combinatie met het specialistische karakter van met name het ruimtelijk domein brengen met zich mee dat functies als projectmanager en projectleider en bijbehorende taken bij externe inhuur zijn belegd.	College algemeen
137	BvD	Gezien het programma Fundament op Orde: Welke concrete verbeteracties zijn al doorgevoerd om de afhankelijkheid van externe inhuur te verminderen?	121	Sinds 2023 stuurt de organisatie pro-actief op het terugdringen van de inzet van externe inhuurpartijen. In lijn hiermee verloopt het inhuurproces sinds 2023 langs de lijn van het interne W&S proces en zit hiermee aan de voorkant van het capaciteitsvraagstuk om hiermee grip op inhuur te krijgen: • Meer transparantie in en controle op het inhuurproces op organisatieniveau o.a. door (her)inrichting kaders, processen en systemen; • Tijdige signalering van langlopende inhuur en inzet alternatieven (niet zijnde inhuur); • Vergroten efficiency en inkoopvoordelen gecontracteerde inhuurpartijen. • Continue focus op compliancy (aangescherpte en nieuwe wetgeving vanaf 1/1/2025 waaronder Wet DBA). De aanpak sinds 2023 werpt zijn vruchten af. Inmiddels is duidelijk dat inhuur is gedaald van 28% (2022) en 25% (2023) naar 21% (2024).	College algemeen

138	BvD	In welke mate is de toename van ziektevervanging en vervanging bij pensionering structureel en welke preventieve maatregelen worden genomen?	Externe inhuur en personeelslasten	Er is nog geen sprake van structurele invulling met inhuur bij pensionering en ziektevervanging. Sinds 2023 stuurt de organisatie pro-actief op het terugdringen van de inzet van externe inhuur. De aanpak sinds 2023 werpt zijn vruchten af gezien de daling sindsdien. Maatregelen die hiervoor genomen worden, variëren en gaan o.a. over: • continue werving voor de schaarse functies • opleiding en doorgroei eigen medewerkers, stagiaires en trainees • meer grip op verzuim en anticiperen op uitstroom vanwege pensionering.	College algemeen															
139	BvD	In de beantwoording wordt gesteld dat voor alle duurzaamheidsprojecten in 2026 “dekkende financiering” aanwezig is. Kan het college een overzicht geven van welke financiering incidenteel en welke structureel is, inclusief looptijd en herkomst (Rijk, gemeente, derden)?	Duurzaamheid en financiering	Alle beschikbare middelen voor duurzaamheidsprojecten in 2026 hebben een meerjarig incidenteel karakter. Voor de CDOKE-middelen geldt dat er zekerheid is tot en met 2030. Hoewel er nog geen formele toezegging is voor de jaren daarna, ligt het in de lijn der verwachting dat deze middelen worden voortgezet, gezien de lange termijndoelen van het Rijk op het gebied van klimaat en energie. Het gemeentelijke programmabudget is beschikbaar gesteld voor de huidige collegeperiode en zal opnieuw worden besproken bij de vorming van een nieuw college. <table><tr><th>Bron budget</th><th>Besteding 2026</th><th>Aard</th></tr><tr><td>Gemeentelijk programmabudget</td><td>Incidentele kosten zoals onderzoeken, klimaatweek, materiele kosten</td><td>Incidenteel, 2026 laatste jaar</td></tr><tr><td>Nationaal Isolatie Programma (NIP) middelen Rijk</td><td>Verstrekken subsidies aan inwoners</td><td>Incidenteel tot en met 2030</td></tr><tr><td>Volkshuisvestingsfonds (VHF) middelen Rijk</td><td>Verstrekken subsidies aan inwoners</td><td>Incidenteel tot en met 2034</td></tr><tr><td>Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid (CDOKE) middelen Rijk</td><td>Personeelskosten, inhuur specialisten</td><td>Incidenteel tot en met 2030</td></tr></table>	Bron budget	Besteding 2026	Aard	Gemeentelijk programmabudget	Incidentele kosten zoals onderzoeken, klimaatweek, materiele kosten	Incidenteel, 2026 laatste jaar	Nationaal Isolatie Programma (NIP) middelen Rijk	Verstrekken subsidies aan inwoners	Incidenteel tot en met 2030	Volkshuisvestingsfonds (VHF) middelen Rijk	Verstrekken subsidies aan inwoners	Incidenteel tot en met 2034	Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid (CDOKE) middelen Rijk	Personeelskosten, inhuur specialisten	Incidenteel tot en met 2030	Tanja de Jonge
Bron budget	Besteding 2026	Aard																		
Gemeentelijk programmabudget	Incidentele kosten zoals onderzoeken, klimaatweek, materiele kosten	Incidenteel, 2026 laatste jaar																		
Nationaal Isolatie Programma (NIP) middelen Rijk	Verstrekken subsidies aan inwoners	Incidenteel tot en met 2030																		
Volkshuisvestingsfonds (VHF) middelen Rijk	Verstrekken subsidies aan inwoners	Incidenteel tot en met 2034																		
Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid (CDOKE) middelen Rijk	Personeelskosten, inhuur specialisten	Incidenteel tot en met 2030																		
140	BvD	Welke borging is er dat na afloop van het Nationaal Isolatieprogramma (2030) geen structurele gemeentelijke uitvoeringslasten ontstaan?	Duurzaamheid en financiering	Binnen het Nationaal Isolatieprogramma worden drie typen kosten gemaakt: 1. Subsidie aan de Stichting Energiehulp Deze subsidie is gekoppeld aan de uitvoering van werkzaamheden en stopt zodra deze werkzaamheden zijn afgerond. 2. Subsidie voor inwoners Deze regeling loopt zolang er rijksmiddelen beschikbaar zijn binnen het NIP. Zodra deze middelen zijn uitgeput, stopt ook de subsidieregeling. Kosten voor de gemeentelijke projectorganisatie Deze worden volledig gedekt uit rijksmiddelen voor personele inzet, beschikbaar tot en met 2030. Naarmate we dichterbij 2030 komen, worden vertrekkende medewerkers tijdelijk vervangen. Het resterende personeel (naar verwachting maximaal twee medewerkers) kan na afloop van het programma worden ingezet op andere gemeentelijke projecten. Hierdoor ontstaan er geen structurele uitvoeringslasten voor de gemeente na 2030.	Tanja de Jonge															

141	BvD	Hoe wordt de effectiviteit van de wijkgerichte aanpak (zoals in Crabbehof) gemeten en op welke indicatoren wordt gestuurd bij voortzetting na 2026?	Duurzaamheid en financiering	De effectiviteit van de wijkgerichte aanpak wordt vooral gemeten door het aantal woningeigenaren binnen de doelgroep dat gebruikmaakt van de beschikbare subsidie en daadwerkelijk overgaat tot het isoleren van hun woning. Daarnaast monitoren we hoeveel bewoners we bereiken via activatieactiviteiten in de wijk. We realiseren ons dat voor een deel van de doelgroep deze aanpak een kwestie van lange adem is. Deze bewoners kampen vaak niet alleen met een slecht geïsoleerde woning, maar ook met bredere vraagstukken op andere levensterreinen. Daarom hebben we geïnvesteerd in een ontzorgingsaanpak via de Energiehulp. Deze aanpak biedt bewoners de tijd en ondersteuning die zij nodig hebben om tot weloverwogen keuzes te komen. De duur van deze begeleiding is afgestemd op het tempo van de bewoner, zodat de aanpak effectief kan zijn.	Tanja de Jonge
142	BvD	Het college geeft aan dat bij negatieve grondexploitaties geen discontovoet wordt gebruikt. Kan het college toelichten welke gevoeligheidsanalyses worden uitgevoerd op parameters als rente, inflatie en verkooptempo en hoe deze doorwerken in de verliesvoorziening?	Grondbedrijf en risico's	Uitkomsten van gevoeligheidsanalyses op parameters worden verwerkt als (positief of negatief) risico in het risicodossier. Dit komt tot uiting in het benodigde weerstandsvermogen. De verliesvoorziening is gelijk aan de optelsom van de eindwaarden van de verlieslatende exploitaties en houden geen verband met deze gevoeligheidsanalyses.	Tanja de Jonge
143	BvD	Hoe groot is de omvang van de verliesvoorziening voor grondexploitaties per 1 januari 2026 en hoe verhoudt zich dat tot het totaal aan grondposities?	Grondbedrijf en risico's	De omvang van de verliesvoorziening per 1 januari 2026 wordt berekend en gepresenteerd bij Jaarrekening 2025 en in de Prognose Grondbedrijf. De verwachte stand van de verliesvoorziening per 31-12-2025 bij de Bestuursrapportage 2025 is € 182,6 mln. Bij Jaarrekening 2025 wordt de definitieve stand gepresenteerd. Voor de resterende looptijd van de huidige portefeuille verwachten we nog € 345,9 mln. aan investeringen te maken en € 398,4 mln. aan opbrengsten te realiseren, zoals gepresenteerd bij Begroting 2026.	Tanja de Jonge
144	BvD	Is er in 2025 sprake geweest van afwaarderingen of herwaarderingen binnen het grondbedrijf en hoe zijn die verwerkt in de begroting 2026?	Grondbedrijf en risico's	Er is geen sprake geweest van afwaarderingen. De herziening van de grondexploitatie Stadswerven ligt momenteel ter besluitvorming bij de raad. Bij de Jaarrekening 2025 worden de grondexploitaties opnieuw gewaardeerd.	Tanja de Jonge